БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

...(6)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 111 (6140)
ИЮНИИН 3
СУББОТО
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Зүгы үсхэбэрилгэ—хүдөө ажахын олзотой һалбари мүн

XVI Областной партийна конференци болбол республикын хүдөө ажахын гол һалбари болохо малжалые ба таряанажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөн дэбжүүлхэтэеэ хамта, мүн колхозно үйлэдбэриин һалбариин һалбаринуудые (шубуу, зүгы үсхэбэрилгэ, үрэ жэмэстэ ургамалнуудые тарилга гэхэ мэтэ) хүгжөөхыень партийна, советскэ, хүдөө ажахын организацинуудһаа эриһэн байна.

Хүдөө ажахын олзотой һалбаринуудай нэгэн хадаа зүгы үсхэбэрилгэ болоно. Энэ болбол арадай ажахыда угаа ехэ ашаг олзо оруулдаг байна. Гадна, зүгынүүд хүдөө ажахын культурануудай урасые үрэжүүлгэдэ хэрэглэгдэдэг байха юм.

Большевигүүдэй партиин болон советскэ правительствын анхарал оролдолгын ашаар манай орон дотор зүгы үсхэбэрилгэ жэлһээ жэлдэ ургэдэжэ, колхозно ажахынуудай олзотой һалбаринуудай нэгэн болоод байна.

Манай республикын колхозууд түрүүлэй үедэ зүгы үсхэбэрилгээр нилээ хэды амжалтануудые туйлаа. Тарбагатайн. Бичурын, Кударын, Мухаршэбэрэй аймагуудта зүгы үсхэбэрилгэ муу бэшээр таргаданхай. Тарбагатайн аймагай бүхы колхозууд зүгын ажахытай. 1949 ондо республика дотор зүгын 30 үүр шэнээр бии болгогдоо. Урдань зүгы үсхэбэрилдэггүй байһан Курумканай, Түнхэнэй, Ториин аймагуудта ажахын энэ һалбари хүгжөөгдэжэ байна.

Кударын аймагай зүгышэд һайн амжалтануудые туйлаа. 1947 ондо энэ аймагта 650 бүлэтэй зүгын 7 үүр байгаа һаа, мүнөө тэдэнэй тоо дахин олошороо. Үнгэрэгшэ жэлдэ аймаг доторнь зүгын бүлэ бүринһөө дунда зэргээр 43,4 килограмм мёд абтаа һэн. Эндэхи түрүү зүгышэд бүри ехэ амжалтануудые туйлаа. Жэшээлхэдэ, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой зүгышэд Колодина, Хлебникова ба Хайдуров нүгшэд колхоздоо 970 пүүд мёд тушааһан байна. Колхозынь энээнһээ нилээд ехэ олзо оруулһан, мүн колхознигуудай ажалта үдэртэ 140 пүүд мёд хубааһан байха юм. Энэ колхозой олзын мүнгэнэй 21 процентнь зүгыһөө ороо. Тиихэдэ, колхозой гаргашалһан ажалта үдэрэй оройдоо 0,2 процентнь зүгы үсхэбэрилгэ дээрэ гаргашалагдаһан байна.

Зарим аймагууд болон колхозуудта зүгы үсхэбэрилгээр горьтой амжалтанууд туйлагдаһаншье һаа, ажахын энэ шухала һалбарие хүгжөөлгэдэ ехэнүүд дутуу дунданууд республика дотор бии байһаар. Олон аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд зүгы үсхэбэрилгые тоодоггүй ябадалаа мүнөө хүрэтэр орхёодүй байна. Тэрэнэй эсэстэ республика дотор мёд ба воск абаха түсэб жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй. Зарим колхозуудта зүгынүүдэй тоо үсөөн. Мүн зүгы үсхэбэрилхэ мэргэжэлтэй кадрнууд дутамаг байха юм. Тиигээд, үсөөн зүгынүүд олзо оруулхаһаа байтагай гарза ушаруулдаг байна.

Зүгы үсхэбэрилгэдэхи баһа нэгэ дутагдал юуб гэхэдэ, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд суглуулһан мёдоо имагтал худалдахые бодоод, харин үбэлэй үедэ зүгынүүдэй эдихэ тэжээл нөөхэ гэжэ оролдодоггүй байха юм.

Газартаряалангай культурын улам дээшэлжэ байһан мүнөө үедэ республика дотор зүгы үсхэбэрилгые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ гээшэ тон шухала. Зүгыгөөр урэжүүлэгдэдэг культурануудые, тусхайлбал гречихые урэжүүлгын түсэб дүүргэхын тулада манай республикада 40 мянгаһаа үсөөн бэшэ зүгын бүлэ хэрэгтэй болоно. Тиимэһээ, зүгынүүдэй тоо толгойе олошоруулгада хаа хаанагүй анхарал табижа, ургасые дээшэлүүлгэдэ тэдэниие зүбөөр хэрэглэхэ шухала.

Республикын колхозуудта зүгы үсхэбэрилгын саашаһхи хүгжэлтэ хадаа нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын организацинуудай зүгһөө энэ хэрэгтэ анхарал оролдолгоёо ямараар гаргаһанһаань дулдыдаха байна. Мүн зүгы үсхэбэрилгые хүгжөөлгэдэ агрономуудай үүргэ тон ехэ. Тэдэнэр колхозно зүгышэдтэ үдэр бүриин туһаламжа үзүүлжэ, мэргэжэл шадабариень бүри дээшэлүүлхэ зорилготой.

Мүнөө үедэ зүгын ажалдахи халуун хүдэлмэриин хаһа ерээ. Колхозуудай правленинүүдэй уялга юуб гэхэдэ, зүгын ажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөжэ, энээнһээ олзо доход ехээр абалгые хангалга болоно. Тиихын тулада зүгынүүдые зүбөөр харууһалха, мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ, зүгыдэ зохистой һайн байра байдал бэлэдхэхэ, мүн мёд үгэдэг ургамалнуудые элбэгээр тариха шухала.

Аймагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын организацинууд болон агрономууд хадаа XVI Областной партийна конференциин шиидхэбэриие бэелүүлэн, колхозно ажахын шухала һалбаринуудай нэгэн болохо зүгы үсхэбэрилгые ургэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал хангаха ёһотой.

Советскэ Союз дотор

Гүрэндэ түрүүшынгээ таряа тушаана

КАРШИ, майн 31. (ТАСС). Мүнөөдэр Кашка-Дарьинска областиин колхозууд шэнэ ургасын таряае гүрэндэ тушаажа эхилбэ. Бешкентскэ районой «Интернационал», Кассанска районой «Ленинизм» болон бусад колхозуудһаа шэнэ ургасын таряатай улаан ашаанууд бэлэдхэлэй пунктнуудта ерэбэ.

Гурбан процентнэ урьһаламжын облигацинуудые абана

Гүрэнэй дотоодын шүүбэритэ 3 процентнэ урьһаламжын шүүбэринүүдэй тираж Ростов-на-Дону городто майн 30-да болоо. Тиимэһээ энэ урьһаламжын облигацинуудые һүүлэй үедэ хүнүүд ехээр абана. Москвагай нөөсэлэлгын кассанууд 3 процентнэ урьһаламжын облигацинуудые майн 15-һаа хойшо 13 миллион шахуу түхэригтэ, Ростов-на-Донуда 2 миллион шахуу түхэригтэ гэхэ мэтээр худалдаба.

Болохоёо байгаа тиражда урьһаламжын нэгэ разрядтань 4.650.200 түхэригэй 8500 шүүбэринүүд наадагдаха байна.

Московско жэмэстэ опытно станциин селекциин таһагые Сталинска шангай лауреат А. В. Петров ударидана. Тэрэ хадаа һүүлэй үедэ зургаан сортын яблони ургуулаа. Тэдэниинь ехэ амтатай ба түргэөр болодог байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мичуринай шаби **А. В. Петров** опытно сад соо байна.

(ТАСС-эй фотохронико).

П. Н. Ангелина ба Ф. С. Петровагай бригадануудай мүрысөөн

СТАРО-БЕШЕВО (Сталинска областиі). (ТАСС). Социалистическэ Ажалай Герой П. Н. Ангелинагай бригадын трактористнууд ба комбайнернууд СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ф. С. Петровагай (Ворошиловградска область) бригадын механизаторнуудта бэшэгтэйгээр хандажа, ургаса хуряалга эрхимээр үнгэргэхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхые уряалба.

«Запорожец» гэжэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүдтэй хамтадаа түсэб зохёожо, таряа хуряалгын бүхы хүдэлмэриие 15—16 хоног соо дүүргэхээр шиидээбди гэжэ старобешевецүүд мэдээсэбэ. Бүхы хүдэлмэридөө механизаци ургэнөөр хэрэглэн, часай графигай ёһоор ажаллана. Комбайнуудынь электрическэ гэрэлээр хангагданхай. Тиимэһээ сүүдхэ соо 20 час хүрэтэр талха хадажа шадаха байна.

Хаки барисаанай һайндэр

ПЯТИГОРСК. (ТАСС). Город хүхэ ногоон набша намаагаар бүрхэгдэн, элдэб янзын гоё һайхан сэсэгүүд һалбарна. Пятигорскын улицануудта үсэгалдэр олон мянган хүнүүд дүүрэбэ.

Эндэ кабардинска арадай түлөөлэгшэдтэй городой ажалшад уулзалга хэһэн байна. Үглөөгүүр эртэ Нальчигһаа автомашинануудаар 600 хүн—Кабардын предприятинуудай, нийтын организацинуудай түлөөлэгшэд, спортсменүүд, артистнууд, уранһайханай самодеятельностьда хабаадагшад ерээ. Стадион дээрэ спортивна һайндэр болобо. Физкультурнигуудай парадай һүүлдэ айлшад хадаа городойхидтой һуралгэ, гимнастика, буудалгаар мүрысэбэ. Волейбольно, баскетбольно талмайнууд дээрэ, футбольно поли дээрэ нүхэдэй уулзалганууд болоо.

«Цветник» эстрада дээрэ уранһайханай самодеятельность харуулагдаба. Тэрэнэй һүүлээр ниитэ зоной зугаалган болобо.

Эрмитажай экспедицинүүд

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Эрмитажай научна экспедици Керчь ошобо. Тэрэ хадаа манай ээрэһээ 2 мянга хахад жэлэй урда тээ байһан Нимфей городые малтаха байна.

Экспедициин начальник—Эрмитажай научна ахалагша сотрудник М. М. Худяк нигэжэ мэдээсэбэ.

—Хара далайн хойто эрьеын дэргэдэ ехэ үүргэ бэелүүлжэ байһан эртэ урдын энэ городые бидэнэр 8 жэлэй турша дотор шэнжэлжэ байнабди. Һүүлэй 2 жэлэй малталганууд илангаяа амжалтатай байгаа. Манай Эхэ ороной эртэ урдахи үеые шудалха үнэтэ материалнууд олдоо. Скифскэ һууринай землянкануудай үлэгдэлнүүд, шабараар хэһэн скифскэ амһарта олдоо. Далан квадратна метр талмайтай ехэ байшан харагдаба. Тэрэ хадаа манай ээрэһээ 500 жэлэй урда тээ байһан болоно.

Армянска ССР-эй наукануудай Академиин гэшүүн-корреспондент Б. Б. Пиотровскиин ударидаһан нүгөө экспедици Ереванай дэргэдэхи Кармир-Бэлур гэжэ нютагта ошохонь. Тэндэ археологическа шухала зүйлнүүд олдоһон байна.

МОСКВА. Песчана улицада байрын байшангуудые баригшадай дунда социалистическэ мүрысөөн дэлгэрбэ. Стахановска хүндэтэ вахтада жагсаһан шулуушад нормонуудаа ехээр үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сталинска шангай лауреат шулуушa Н. Е. Ольшанов халаан соогоо хоёр үлүүтэй нормо дүүргэнэ.

(ТАСС-эй фотохронико).

СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ

Эмхитэй хүдэлмэри

Улан-Удэ станциин диспетчер нүхэр Тимофеевэй халаанайхидай үйлэдбэриин суглаан дээрэ—вагонуудые холбогшод ба шалган харагшадай дундаһаа нүхэр Гущ бодожо, — би СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ поезднуудые шэнэ графигай ёһоор явуулхын тула өөрынгөө пост дээрэ техническэ ёһото журам байгуулха уялга абанаб, — гэжэ хэлээ һэн. Тэрэнэй жэшээгээр ондоо нүхэд оарандаа уялгануудые абаа бэлэй.

Тэрэ сагһаа хойшо хоёр недели үнгэрөө. Афанасий Леонович Тимофеевэй хүтэлбэрилдэг диспетчерскэ халаан хэзээ хэзээнайхиһаа амжалтатайгаар хүдэлмэрилбэ.

Техник-конторщик нүхэр Черепанов ерэһэн ба ошоһон поезднуудые тон зүбөөр тэмдэглэнэ. Вагонуудые холбогшод Голованов, Шахматов гэгшэд техническэ заабариин ёһоор, ашаатай вагонуудые зүбөөр холбожо, аян замһаань нэгэшье минута гээгдүүлнэгүй. Стахановец Гущ түрүүтэй вагон шалгагшад маршрутна поезднуудые түргэн методээр шалган харана.

Эдэнэрэй эмхитэй ажал арадай ажахыда хэрэглэгдэхэ ашаануудые хэрэгтэй газартань түргөөр хүргэхэ ябадалда туһа болоно.

В. Цыдендоржиев.

Эрхим жэшээ харуулагшад улам олошорно

Улан-Удын судно-заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ССР Союзай Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Май һарын эхеэр заводой цех бүхэнэй коллектив тус тустаа дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, стахановска вахтада жагсаа бэлэй. Мүнөө тэдэнэр абаһан уялгаяа уридшалан дүүргэхые эрмэлзэн хүдэлмэрилнэ.

— Революционно ба түүхэтэ үдэрнүүдые советскэ хүнүүд хүдэлмэри дээрээ толотомо амжалтануудые туйлан угтадаг болоо. Бишье Эхэ һайхан оронойнгоо дээдэ органой сессиин нээгдэхэ үдэрые 7—8 һарын түсэб дүүргэн угтахаб, — гэжэ заводой солото стахановецуудай нэгэн, токарь К. Рогушкин мэдүүлнэ. Мүнөө тэрэ халаан бүхэнөйнгөө нормые 200 гаран процент дүүргэнэ.

Нүхэр Рогушкиндал адляар ажаллагшад үдэр бүри олошорно. Заводой модошо дархашуул бригаданууд хоорондын мүрысөөндэ түрүүлэн ябана. Эдэнэр заводойнгоо промышленна байрануудые үбэлдэ бэлэдхэлгээр бүгэдэндэ жэшээ харуулна.

Модошо дархашуул Васильев, Уланов ба бусад мүрысөөнэй түрүү үүсхэлшэд юм. **Цым. Цыдыпов.**

БЕРЛИН

Немецкэ сүлөөтэ залуушуулай союзай Центральна Соведтэ

Залуушуулай Ниитэгерманска слёдто хабаадагшадай,—эб найрамдалай түлөө немецкэ залуу тэмсэлшэдэй амаршалгынь түлөө баясхалан хүргэнэб.

Демократическа ба эб найрамдалда дуратай единэ Германиие эдэбхитэйгээр байгуулжа байгаа германска залуушуулай энэ агууехэ хэрэгтэнь шэнэ амжалтануудые хүсэнэб.

И. Сталин.

СССР-эй наукануудай Академиин Президиумдэ

Майн 31-дэ академик С. И. Вавиловай түрүүлэлгэ доро СССР-эй наукануудай Академиин президиумэй заседани болобо.

Байгаалиие шэнжэлэгшэ, ородой агуухэ эрдэмтэ И. И. Мечниковэй түрэһөөр 100 жэлэй ойтой дашарамдуулан, 1945 ондо, тэрэнэй нэрэмжэтэ алтан медаль бии болгогдоһон байгаа. Тэрэ медаль хадаа микробиологи, эпидемиологи ба биологиин талаар эрхим зохёолнуудай түлөө советскэ шэнжэлэгшэдтэ үгтэнэ. И. И. Мечниковэй нэрэмжэтэ алтан медаль академик К. И. Скрябинда барюулагдаба.

Тэрэнэй һүүлээр гидрогеологическа проблемэнүүдэй лабораториин хүдэлмэри тухай СССР-эй наукануудай Академиин гэшүүн-корреспондент Н. Н. Славяновай элидхэл соносогдобо. 1944 ондо байгуулагдаһан энэ лаборатори гидрогеологиин теоретическэ үндэһэ һууринуудые зохёохо ба арадай ажахыда шухала удхашанартай проблемэнүүдые шиидхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэбэ. Газар дорохи уһануудые шэнжэлэлгэ, поли хамгаалха модо тариха районуудтахи хүрьһэнэй уһанай, минеральна уһанай ресурснуудые шудалалга хадаа лабораториин хэһэн эгээн ехэ хүдэлмэринь гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Лаборатори хадаа курортнууд дээрэ минеральна уһые һайнаар ашаглаха ябадалтай холбоотой гидрогеологическа асуудалнуудые шиидхэхэ ябадалда хабаадана.

Академиин президиум лабораториин амжалтатай хүдэлмэриие тэмдэглэбэ.

РЕСПУБЛИКЫН ПОЛИНУУД ДЭЭРЭ

Республикын аймагуудта хабарай тарилгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн

1950 оной июниин 1.

Эээлһэн һуурин	Аймагууд	Хабарай тарилгын түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
1.	Кабанскын	86,1
2.	Закаменай	84,1
3.	Хориин	83,8
4.	Яруунын	83,1
5.	Байкало-Кударын	81,8
6.	Хэжэнгын	79,1
7.	Тарбагатайн	77,8
8.	Прибайкальска	76,4
9.	Мухаршэбэрэй	75,9
10.	Кударын	75,7
11.	Иволгын	73,3
12.	Курумканай	72,5
13.	Сэлэнгын	72,0
14.	Бичурын	71,6
15.	Ториин	70,5
16.	Заиграйн	70,1
17.	Түнхэнэй	69,0
18.	Баргажанай	66,9
19.	Кяхтын	62,2
20.	Зэдын	60,2

Шанар муутайгаар тарилга хэнэ

Кударын аймагай Калининай, Ранжуровай, Сталинай, Куйбышевай нэрэмжэтэ, «Шэнэ байдал» ба «Баян булаг» колхозууд ороохото культурануудай эртын тарилгые хаһа болзортонь дүүргээд, мүнөө овёс ба ячмень тарижа ба майн пар хахалжа байна.

Гэбэшье, тус аймагай зарим колхозууд тон ехээр гээгдэжэ, ороохото культурануудай эртын тарилгые мүнөөшье хүрэтэр дүүргээдүй, унжагайрһаар. Тэдэнэй тоодо, Чкаловай, Кагановичын нэрэмжэтэ ба «Красное Знамя» колхозууд оролсоно. Дурсагдагша колхозуудта мүн агротехникые эбдэхэ ябадал олоор үзэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз 5 гектар газар дээрэ хара таряа гараар тариһан ба зарим участогуудта тарилгын нормые 80—100 килограмм хүрэтэр доошолуулһан байха юм.

Тэрэшэлэн, майн 21-нэй үдэр «Красное Знамя» колхозой гэшүүн Алексеев хороор угаагдаагүй овёс гектар бүридэ миил 70—80 килограмм тарижа ябаба. Мүн 10 процент шахуу үрһэниинь хушагдаагүй, газар дээрээ хэбтэжэ байгаа. Теэд, таряанажалай бригадын бригадир Фоминһоо энээн тушаа асуухада, «гектар бүридэ 2 — 3 центнер таряан нёдондо гээлтэдэ ороһон юм» гэжэ харюусаа.

Хабарай тарилгын хүдэлмэридэ иимэ харюусалгагүйгөөр хандажа агротехникые бүдүүлигээр эбдэһэн гэмтэ хүнүүдтэ хэмжээ абтаха ёһотой.

С. Галданов.

Тарилгын газар үргэдхэнэ

Тарилгынгаа газарые үргэдхэхын зорилгоор Закаменай аймагай Бур-Цакирай сомоной «Улаан Октябрь» колхозой гэшүүд 10 гектар газарые модо шулуунһаа сэбэрлэжэ ба элдүүрилжэ, тэрээн дээрээ хартаабха тариба. Газар сэбэрлэлгээр воскресник эмхидхэгдэжэ, энэ хүдэлмэридэ олон колхознигууд хабаадаа. Колхозой правлениин гэшүүд нүхэд Дулмаев, Шагдуров, Абашин, счетовод Аюшеев гэгшэд бусад колхознигуудта үльгэр жэшээ харуулан, эршэмтэйгээр хүдэлмэрилөө.

Л. Жигжитов, Б. Шоенов.

Республикын аймагуудта пар хахалалгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн

1950 оной июниин 1.

Эээлһэн һууринь	АЙМАГУУД	Түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр).
1.	Заиграйн	39,7
2.	Закаменай	37,9
3.	Иволгын	36,7
4.	Сэлэнгын	34,1
5.	Кабанскын	30,9
6.	Бичурын	29,2
7.	Тарбагатайн	25,2
8.	Түнхэнэй	21,3
9.	Хэжэнгын	17,5
10.	Кударын	17,4
11.	Хориин	16,8
12.	Зэдын	14,5
13.	Прибайкальска	13,9
14.	Ториин	12,1
15.	Яруунын	12,0
16.	Мухаршэбэрэй	10,3
17.	Байкало-Кударын	[illegible]
18.	Курумканай	[illegible]
19.	Баргажанай	8,0
20.	Кяхтын	6,6

„Советскэ социалистическэ гүрэн“ гэһэн темээр заняти хайшан гэжэ хэхэб

ДҮРБЭДЭХИ ЗАНЯТИ.

Материалаа шудалхада зохид байхын тулада «СССР-эй гүрэнэй засагай ба гүрэнэй управлениин органууд» гэһэн разделые тэрэшэлэн хоёр занятида хубааха хэрэгтэй. Түрүүшын заняти дээрэ һурагшадые гүрэнэй засагай болон гүрэнэй управлениин органуудтай танилсуулха, СССР-эй Верховно Совет тухай, Министрнүүдэй Совет тухай, министерствонүүд, сүүд, прокуратура, Зэбсэгтэ Хүсэнүүд, разведкэ тухай хэлэхэ хэрэгтэй.

Хоёрдохи занятияа нютагай Соведүүдэй зорилгонууд болон үүргэдэ зорюулха хэрэгтэй.

Пропагандистын зорилго хадаа эдэ занятинуудые хэхэдээ Советскэ гүрэнэй органуудай бодото демократическа удха шэнжые харуулха ябадал болоно. Тэрэ органуудай бүхы ажал-ябуулгань манай арадай интересүүдтэ зорюулагдан, коммунистическэ партяар ударидагдана.

Пропагандист хадаа советскэ гүрэнэй дээдэ орган мүн бологшо СССР-эй Верховно Совет тухай хэлэхэ байна. Хуули гаргалгын бүхы засаг Верховно Соведтэ хамаадана. СССР-эй Верховно Соведэй гаргаһан хуулинууд хадаа бүхы советскэ арадай дура зоригой бэелэлтэ мүн. СССР-эй Верховно Совет хуулинуудые гаргана, гүрэнэй бюджедые батална. Конституцида хубилалтануудые оруулна. Эдэ бүгэдые пропагандист болбол Верховно Соведэй ажал-ябуулгаһаа эли тодо жэшээнүүдые абажа тайлбарилха байна.

Советскэ засагай дээдэ органууд ба буржуазна гүрэнүүдэй парламентнуудай хоорондохи үндэһэн илгаае харуулхын тулада буржуазна парламентнуудай составые СССР-эй Верховно Соведэй составтай сасуулжа харуулха хэрэгтэй. Эли мэдээжэ болоһон депутадуудай нэрэнүүдые нэрлэжэ, пропагандист болбол хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенциин дундаһаа эрхим хүнүүд СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд болгогдон һунгагдадаг гэжэ жэшээ харуулха хэрэгтэй.

Советскэ социалистическэ гүрэн хадаа бүхы арадай интересүүдэй түлөө оролдоно, тэдэнние бэелүүлнэ, хамгаална. Арадай дундаһаа гараһан хүнүүд, тэрээнэй эрхим түлөөлэгшэнэр, өөрынгөө гүрэнэй ба ниитын ажал-ябуулгаар, фабриканууд болон заводууд дээрэ, колхозууд болон совхозууд дотор, наука, техникэ, культурын талаар хэһэн өөрынгөө эршэмтэй шанга ажалаар арад ниитын этигэл найдабаритай болоһон партийна болон партийнабэшэ большевигүүд Советскэ гүрэнние ударидана.

Арадай һунгагдамалнуудай ажалябуулга тухай хэлэхэ зуураа, «Балтикын депутат», «Правительствын гэшүүн», гэһэн кинофильмнүүд тухай һурагшадта һануулжа болоно.

СССР-эй Верховно Соведэй хоёрпалатна байдаг удхые һурагшадта тайлбарилха, буржуазна гүрэнүүдэй хоёрпалатна системэдэ орходоо Советскэ хоёрпалатна системын үндэһэн илгаа тухайнь хэлэхэ шухала. Манай гүрэн гээшэ олонациональна гүрэн мүн гэжэ зааха хэрэгтэй. Манайда верховно орган бии, тэрээн дотор СССР-эй бүхы ажалшадай ниитэ интересүүд национальностьһаань хамаагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ гэжэ, — нүхэр Сталин заана. Энэ хадаа Союзай Совет мүн. Зүгөөр СССР-эй национальностьнуудта ниитэ интересүүдһээ гадна, национальна илгаадань хабаатай, онсо, тусхай интересүүд гэжэ бии. Энээнэй түлөө тусхай верховно орган хэрэгтэй. Тиимэ орган хадаа хоёрдохи палата — СССР-эй Национальностьнуудай Совет мүн.

СССР-эй Верховно Соведэй хоёрпалатна байдаг ябадалай демократическа удхые харуулхын тулада пропагандист болбол союзна республика бүхэн территориингоо хэмжээнһээ, арад зонойнгоо тооһоо болон бусад илгаануудһаа дулдыцангүйгөөр Национальностьнуудай Соведтэ адли тоото депутадуудые эльгээдэг гэжэ һануулха байна. Жэшээлхэдэ, зуу гаран миллион арад зонтой, тон ехэ территоритой, СССР-эй арадай ажахы дотор түрүү һуури эзэлдэг хүсэтэ промышленностьтай РСФСР болбол Эстонско гү, али Молдавска гү, али бури үсөөхэн тоото арад зонтой, оронной экономико дотор багахан удельнэ хэмжээтэй ондоо ямаршье союзна республикын эльгээһэндэ адли тиимэ тоото депутадуудые Национальностьнуудай Соведтэ эльгээнэ. Энэ жэшээ хадаа Советскэ Союз дотор бүхы нацанууд адли эрхэ эдлэнэ гэжэ эли тодоор харуулна.

Буржуазна оронуудай дээдэ түлөөлэлгын органуудтаншье хоёр палата бии юм гэжэ пропагандист зааха байна: США-да сенат ба түлөөлэгшэнэрэй палата. Англида лордуудай палата болон общинануудай палата гэхэ мэтэ. Зүгөөр, тэндэхи хоёрпалатна системэ хадаа томо буржуазиин интересүүдые хамгаалха ба тэрэнэй диктатурые бэхижүүлхэ гэһэн зорилго табина. Жэшээлхэдэ, дээдэ палатануудынь доодо палатануудтаа орходоо түсэаар үлүү эрхэтэй юм. Англида лордуудай палата дээдэ угсаатанһаа бүридэнэ. Капиталистнуудта алба хэгшэдһээ бүридэһэн доодо палатануудшье буржуазна парламентнууд дотор багабэшэ реакционно байдаг. Депутадууд-коммунистнууд лэ буржуазна парламентнууд дотор ажалшадай интересүүдые хамгаална.

СССР дотор СССР-эй Верховно Соведэй хоёр палата адли эрхэтэй. Союзай Соведшье, мүн Национальностьнуудай Соведшье арад зоной интересүүдэй түлөө оролдоно, ниитэ ажалшадаар һунгагдана.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хайшан гэжэ байгуулагданаб, тэрэнэй үүргэ уялгануудынь ямар бэ гэжэ саашань хэлэхэ хэрэгтэй. Верховно Соведэй Президиум хадаа СССР-эй Верховно Соведтэ тоосоо хэдэг советскэ «коллегиальна президент» мүн.

Удаань пропагандист болбол засагай гүйсэдхэхы ба захиралтын дээдэ орган — Советскэ Правительствын хайшан гэжэ байгуулагдадаг тухай, тэрээнэй үүргэ уялганууд тухай хэлэхэ байна. СССР доторхи правительство хадаа бодото арадай правительство мүн. Тэрэ хадаа, нүхэр Сталинай хэлэһэнэй ёһоор, «хүдэлмэришэд болон таряашад-колхознигуудай түлөө, город деревни хоёрой ажалшадай түлөө оролдоно...» (И. Сталин, «Ленинизмын асуудалнууд» нюур 415, 11-дэхи хэблэл).

Советскэ арад хадаа бүхы үүсхэл гаргахадань, хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэдэнь түрэл правительстводаа бүхы хэмжээгээр туһалдаг байгаа, туһалжа байна. Советскэ правительствода, большевигүүдэй партида, агуухэ Сталинда арад зоной инаг дуратай байһаниинь социалистическэ мүрысөөн дотор, стахановска хүдэлөөн дотор, ажахын болон политическэ кампанинуудаа амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ, Соведүүдэй һунгалта болоходо арадай нэгэн һаналтай байдаг ябадал дотор эли тодоор харагдана.

Гүрэнэй управлениин орган — Министерство гээшэ юун бэ гэжэ занятиин үедэ, һурагшадта тайлбарилха хэрэгтэй. Пропагандист болбол ниитэсоюзна, союзно-республиканска болон республиканска Министерствонүүдэй илгаануудые тэрэшэлэн тайлбарилха, республиканска Министерствонүүд ажахын ба гүрэнэй управлениин ямар һалбаринуудые ударидадаг бэ гэжэ хэлэхэ ёһотой.

Социалистическэ хуули ёһые болон Советскэ гүрэнэй нэрэ хүндые бэхижүүлхэ зорилготой орган мүн бологшо Советскэ сүүдэй үүргэ тухай хэлэхэ зуураа, Советскэ сүүд гээшэ арадай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн ба ажалшадай интересүүдые бүхы ажал-ябуулгаараа хамгаалдаг шэнэ, ёһотол арадай сүүд гэжэ зааха хэрэгтэй. Энээнние судьянарай болон арадай заседательнарай составай жэшээ дээрэ эли тодоор харуулжа болоно.

Сасуулан харуулхын тула, пропагандист болбол капиталистическэ оронуудтахи сүүд тухай баримтануудые хэлэжэ үгэхэ байна. Жэшээлхэдэ, США-гэй верховно сүүд болбол энэ албанда бүхы наһан соогоо ябаха гэжэ президентээр томилогдоһон хүнүүдһээ бүридэнэ. Капиталистическэ оронуудтахи нютагай судьянар хадаа буржуазна партинуудай нүлөөн доро байдаг юм. Эдилгэ абаха, мэхэ гохо гаргаха ябадал капиталистическэ оронуудай судьянарай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Буржуазна сүүд гээшэ али бүхы эрхэ сүлөө болон хүгжэлтэ болбосоролые усадхана. Тэрэ сүүд хадаа негрнүүдые хюдадаг, зоргоороо болодог фашистнуудые хэһээнгүй орхиһоо гадна, харин фашистнуудые үмөөрдэг байха юм.

Саашань пропагандист болбол социалистическэ хуули ёһые хамгаалагша советскэ прокуратурын үүргэ тухай хэлэжэ үгэхэ ёһотой. Манай прокуратура хадаа манай сүүд шэнгеэр советскэ хуули ёһые, советскэ социалистическэ эрхэ-гуримые бэхижүүлнэ.

Түгэсхэл соогоо пропагандист хадаа СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд тухай хэлэхэ байна. Тиихэ зуураа, пропагандист болбол Советскэ Арми гээшэ ёһотой арадай арми, шэнэ түхэлэй арми, дэлхэй дээрэ байһан бүхы арминуудта орходоо тад ондоо арми мүн гэжэ зааха байна. «Улаан Армиин гурбан онсо илгаанууд тухай» И. В. Сталинай хэлэһэнэй ёһоор, Советскэ Армиин гурбан онсо илгаануудай удхые хуряангыгаар хэлэхэ хэрэгтэй. (Зохёолнууд, том 11, нюур 22—25).

Буржуазна арминууд хадаа капиталистнууд болон помещигүүдтэ алба хэнэ, арадуудые дарлаха зэбсэг мүн. Буржуазна арминууд бусад арадуудые, бусад гүрэнүүдые шоо үзэхэ сургаалаар хүмүүжүүлэгдэнэ.

Саашань пропагандист советскэ разведкын зорилгонуудые тайлбарилха, бүхы советскэ хүнүүдэй шухалын шухала уялгань — һэрэмжэтэй байха, гүрэнэй нюусые наринаар сахиха ябадал мүн гэжэ зааха ёһотой. СССР-эй интересүүдые хамгаалха хэрэгтэнь гүрэнэй аюулгүйн органуудта болон Советскэ разведкэдэ советскэ хүнүүд хайшан гэжэ туһалха ёһотойб гэжэ тодорхой жэшээнүүд дээрэ харуулха шухала.

Һурагшадай хөөрэлдөө эмхидхэхэдэ удаадахи асуудалнуудые табиха хэрэгтэй:

1. Манайда гүрэнэй засагай органууд хайшан гэжэ байгуулагданаб?
2. СССР-эй Верховно Совет яахадаа хоёр палатаһаа бүридэнэб?
3. Ниитэсоюзна, союзно-республиканска болон республиканска Министерствонүүд ямар зорилгонуудые дүүргэнэб?
4. Советскэ сүүдэй, прокуратурын үүргэ болон зорилгонууд ямар бэ?

ТАБАДАХИ ЗАНЯТИ

Һүүлшын хоёр часые пропагандист ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй зорилго болон үүргэ тухай асуудалда зорюулна.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд хадаа областной Соведһээ сельскэ Совет хүрэтэрөө, Сталинска Конституциин ёһоор, гүрэнэй засагай нютагуудтахи органууд мүн болоно гэжэ пропагандист зааха юм. Нютагай Соведүүд хадаа буржуазна гүрэнүүдтэхи «Нютагай самоуправлениинүүдһээ» тад ондоо. Тэндэ тэдэ органууд гүрэнэй управлениин эрхэнүүдые эдлэдэггүй, капиталистическэ оронуудай нютагуудтахи засагые правительствын томилһон чиновнигууд бэелүүлнэ.

Оронойнгоо захиргаанай территориальна хубаарилтай тааралдуулагдан байгуулагдаһан, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй системэ тухай, өөһэдтэнь мэдэлтэй управлениин органуудые хүтэлбэрилхэ тушаа ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй зорилгонууд тухай пропагандист тодорхойгоор хэлэжэ үгэхэ ёһотой. СССР-эй Конституциин 97-дохи статьягай ёһоор, нютагай Соведүүд хадаа нютагай ажахын болон культурна байгуулалтые хүтэлбэрилнэ, нютагай бюджет тогтооно, өөһэдтөө мэдэлтэй Управлениин органуудай гэхэ гү, али гүйсэдхэхэ комитедүүдэй болон гүйсэдхэхэ комитедүүдэй таһагуудай ажал-ябуулгые хүтэлбэрилнэ, гүрэнэй гурим сахилгые хангана, оронойнгоо оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ туһална, хуули ёһонуудые сахина, гражданинуудай эрхэнүүдые хамгаална. Городской байгуулалтые, нютагай промышленностиие бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ хэрэгтэ нютагай Соведүүдэй дүүргэдэг ехэ үүргэ тухай пропагандист хэлэнэ. Үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгын болон арад зоной ажабайдалай хэрэгсэлые хангаха олзоборинуудай хэдэн олон һалбаринуудые түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэг нютагай Соведүүдэй хүдэлмэриһөө дулдыдахэ байна. Ажалшадай депутадуудай Соведүүд хадаа СССР-эй Конституцие болон советскэ хуули ёһонуудые наринаар сахиха хэрэгые хангана.

Саашань пропагандист болбол нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай дэргэдэ ямар таһагууд байгуулагданаб гэжэ хэлэхэ ёһотой. Ажалшадай депутадуудай Соведүүд хадаа хүдэлмэреэ ябуулхадань Соведүүдтэ туһалхын тулада саг үргэлжын комиссинуудые һунгадаг гэжэ тэрэшэлэн зааха хэрэгтэй. Тэдэ комиссинууд Соведүүдые арад зонтой, һунгагшадтай нигтаар холбоно, үргэн ниитэ ажалшадые гүрэнэй управлениидэ хабаадуулна.

Коммунистическэ парти болбол Соведүүдые бэхижүүлхэ тушаа, Соведүүдэй хүдэлмэридэ үргэн ниитэ ажалшадые хабаадуулха тушаа үдэр бүриин хүдэлмэри ябуулна. Бүхы ажалшадтай Соведүүд нигта холбоотой гэжэ харуулхын тулада пропагандист болбол 1947 оной эсэстэ болон 1948 оной эхиндэ нютагай Соведүүдтэ һунгалта болоһон тухай мэдээнүүдые харуулха байна. Соведүүдтэ һунгагдаһан депутадуудай социальна составые болон тэдэнэрэй ниитэ тооие харуулха тон шухала (тэдэнэрэй ниитэ тоонь нэгэ миллион 500 мянга шахуу болоно).

Өөһэдынгөө түлөөлэгшэдөөр дамжуулан арад зон өөһэдөө ороноо ударидана гэжэ манай ороной нютагай Соведүүдэй депутадуудай тоо болон тэдэнэрэй составынь харуулна.

Хөөрэлдөөн соогоо нютагай Соведүүдэй ажал-ябуулгаһаа жэшээнүүдые абажа харуулха хэрэгтэй. С. Бабаевскиин «Алтан Одоной кавалер», «Газар дээгүүр сасарһан гэрэл» романуудые уншахыень пропагандист һурагшадта һайшаан дурадхаха байна.

Хөөрэлдөө хэхэдээ һурагшадай урда иимэ асуудалнуудые табиха хэрэгтэй.

1. Нютагай Соведүүд ямараар байгуулагданхайб, тэдэнэй зорилгонууд ямар бэ?
2. Буржуазна оронуудай «нютагай самоуправлениинүүд» гэжэ нэрэтэй юумэндэ орходоо нютагай Соведүүдэй үндэһэн илгаань юун гээшэб?
3. Үргэн ниитэ ажалшад нютагай Соведүүдэй хүдэлмэридэ хайшан гэжэ эдэбхитэйгээр хабаадуулагданаб?

Хөөрэлдөөнэй үедэ һурагшад нютагай Соведэй сессинүүдэй, саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри тухай, манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ ажалшадай депутадуудай үүргэ тухай хэлэхэ байна.

Һүүлшынгээ заняти дээрэ пропагандист болбол темын гол асуудалнуудые һурагшадта хуряангыгаар һануулан хэлэхэ, гүрэнэй бии болоһон шалтагаанууд тухай, буржуазна гүрэнэй үүргэ уялганууд тухай хэлэхэ, ондоо ямаршье гүрэндэ орходоо советскэ гүрэнэй үндэһэн илгаань юун бэ, гэжэ һурагшадта һануулха ёһотой.

Һүүлээрнь бүхы темые шудалан үзэһэнэй дүнгүүдые гаргаха, һурагшадай амжалтанууд болон дутуу дунданuудые тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Б. Морозов.

США-гэй ба Великобританиин правительствонуудта Советскэ Правительствын эльгээһэн ното

Вашингтондохи СССР-эй хэрэгүүдые эрхилхэ этигэмжэтэ ба Лондондохи СССР-эй Посол хадаа Японии император Хирохитые, японско бусад зарим генералнуудые Уласхоорондын Сүүдтэ үгэхэ тухай асуудал тушаа нотонуудые Советскэ Правительствын даалгабаряар энэ оной майн 30-да США-гэй ба Великобританиин правительствонуудта барюулба.

США-гэй правительствода барюулһан нотын текст доро толилогдобо.

«Японско сэрэгэй гэмтэд Ямада, Такахаси, Казицука ба бусад тушаа 1949 оной декабриин 25-һаа 30 хүрэтэр, Хабаровск городто, Приморско Сэрэгэй Округой Сэрэгэй Трибуналда болоһон сүүдэй эли процессэй дүнгүүд тухай нотые Посол хадаа Советскэ Правительствын даалгабаряар 1950 оной февралиин 1-дэ Танда эльгээхэ золтой байгаа. Император Хирохито түрүүтэй японско зонхилхы нюурнууд хадаа агрессиин эгээн бузар зэбсэгүүдэй нэгэн—бактериологическа дайниие (СССР-тэ, Хитад, США ба Великобританида эсэргүү) олон жэлэй турша дотор бэлэдхээ гэжэ тус процесс дээрэ тодоруулагдаа.

Японско сэрэгэй гэмтэд бактериологическа зэбсэг бэлэдхэхэһээ гадна, өөрынгөө агрессивнэ түсэбүүдые бэелүүлхэ үедөө тэрэниие нэгэнтэ бэшэ хэрэглэһэн байна гэбэл: 1939 ондо Халхин-гол мүрэнэй райондо Монгол Арадай республикада ба СССР-тэ эсэргүү; мүн 1940—1942 онуудта — Хитадта эсэргүү дайнай үедэ японско армиин бактериологическа экспедицинүүд тарбаган тахал ба тиф халдабарита үбшэнүүдые тарааһан байна гэжэ тус процесс дээрэ мүн лэ элирүүлэгдэбэ.

Энээнэй урда сүүдлэгдэһэн японско сэрэгэй гэмтэдһээ гадна, Японии император Хирохито, тэрэшэлэн японско армиин генералнууд Иссии Сиро (№ 731 отрядай начальник байһан), Китано Масадзо (мүн № 731 отрядай начальник байһан), Вакамацу Юдзиро (№ 100 отрядай начальник байһан) ба Касахара Юкио (Квантунска армиин штабай начальник байһан) гэгшэд бактериологическа дайниие бэлэдхэхэ ба бэелүүлхэ ябадалда гол үүргэ бэелүүлһэниинь Хабаровскда болоһон сүүдэй процессэй мэдээнүүдээр элирүүлэгдэбэ гэжэ февралиин 1-нэй дурсагдаһан ното соо заагдаһан байгаа.

Бактериологическа зэбсэгые хэрэглэхэ ябадал арадуудай нэрэ хүндэдэ ба хүсэл бодолдо зүришэһэн угаа хүндэ гэмтэ хэрэг мүн гэжэ цивилизованно нацануудаар буруушаагдаһан ба хэнэйшье мэдэхээр, 1925 оной Женевскэ протоколоор хоригдоһон баримтые үнэһэ болгон, Советскэ Правительство хадаа ойрын үедэ Уласхоорондын Сэрэгэй тусхай Сүүдые томилхо ба сэрэгэй элирүүлэгдэһэн гэмтэд байһан туладань Японии император Хирохитые, болон генералнууд Иссии Сиро, Китано Масадзо, Вакамацу Юдзиро, Касахара Юкио гэгшэдые Уласхоорондын тус Сүүдтэ үгэхыень февралиин 1-нэй ното соогоо дурадхаба.

Тус ното барюулһан тэрэ сагһаа хойшо 3 һара үлүүтэй гэрбэшье энэ нотын харюуе Посольство мүнөө хүрэтэр абаагүй гэжэ һануулхые Посольство шухалада тоолоно.

Советскэ Правительствын даалгабаряар, энээн тушаа анхарал хандуулха зуураа, Посольство хадаа США-гэй правительство СССР-эй февралиин 1-нэй нотодо эгээн богони болзор соо харюу үгэхэ бэзэ гэжэ хүлеэнэ.

Гэхэтэй хамта, энэ нотын буулгабаринь Хитадай арадай республикын Правительствода эльгээгдэбэ.

Тэрээнһээ гадна, США-гэй правительствода эльгээһэн энэ нотын буулгабаринь Дальневосточно Комиссида ородог Австралиин, Бирмын, Голландиин, Индиин, Ханадын, Шэнэ Зеландиин, Пакистанай ба Францийн правительствонуудта хүргэгдэбэ.

Механизаторнуудай дунда ябуулагдадаг политическо-ниитын хүдэлмэри һайжаруулха

Уржадэр ВКП(б)-гэй Обкомой хүдөө ажахын таһагта зүблөөн болоод, механизаторнуудай дунда политическо-ниитын хүдэлмэриин хэр зэргээр ябуулагдажа байһан тухайда Кыренскэ МТС-эй директорые политическэ талаарнь орлогшо нүхэр Домышевой тоосоое сонособо.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска пленумэй түүхэтэ тогтоолые бэелүүлхэ хэрэгтэ Кыренскэ МТС-эй замполит нүхэр Домышев үүсхэлтэйгээр ба эдэбхитэйгээр оролсоһон байна гэжэ тус зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ. Нүхэр Домышев энэ тушаалда ороһонһоо хойшо механизаторнуудай дунда политическо-ниитын хүдэлмэри нилээд һайжаруулһан, ажалай жаяг заршам дээшэлүүлхын тула горьтой хүдэлмэри хэһэн байха юм.

МТС-эй партийна, комсомольско организацинуудай хүдэлмэринь, урдынхитай жэшэбэл, нилээд һайн болоо. Байгша он соо МТС-эй партийна организаци коммунистнуудай хамтын 9 суглаа хэһэн байна. Эдэ суглаанууд дээрэнь шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Партийна организациин хүдэлмэриин түсэб һара бүри саг соогоо табигдажа, тэрээн соонь ажахын зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэмжээ-ябуулганууд хараалагдадаг. 1949 — 50 онуудта коммунистнуудай һуралсал һайнаар эмхидхэгдэһэн байна. Нүхэр Домышев партийна һуралсалай заняти өөрөө хүтэлбэрилдэг, механизаторнуудай дунда лекци, элидхэлнүүдые хэдэг, мүн агитаторнуудта туһалдаг байха юм.

Гэхэтэй хамта, нүхэр Домышевой хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл бии байһаар гэжэ зүблөөн тэмдэглэбэ. Тус МТС-тэ политическо-ниитын хүдэлмэри һайжарһаншье һаа, үйлэдбэри дээрэ нүлөөниинь бага байна. МТС-тэ харьяагай олон колхозууд тарянажалаар ба малажалааршье гээгдэжэ ябана. Хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл үшөөл һула. 1949 он дотор тус МТС-тэ харьятай зарим колхозууд га бүриһөө миил 3 центнер үлүүтэй ургаса хуряагаа. МТС-эй дирекци, партийна организациин ба замполидай хүдэлмэридэхи гол дутагдалнуудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, суглаан дээрэ абтаһан тогтоолой, мүн эхилһэн хэмжээ-ябуулгануудай дүүргэлтые шалгадаггүй байна. Тиимэһээ, хэдэ хэдэн шухала хэмжээ-ябуулганууд дүүргэгдэнгүй, хооһон саарһан дээрэ хосордог байха юм.

1949—50 онуудта трактор заһабарилхадаа шанарай түлөө шангаар тэмсэхэ тушаа партийна организаци хэдэн һайн тогтоолнуудые баталжа абаһаншье һаа, дүүргэжэ шадаагүй. Тэрэнэй шалтагаанаар, мүнөө жэлэй хабарай тарилгын үедэ зарим тракторнуудынь тон муу шанартайгаар заһабарилагдаһан дээрэһээ ходо эбдэржэ, миин байна. «Гигант», «Большевик» колхозуудай полинууд дээгүүр тракторнуудай эбдэрхэ ябадал илангаяа олон үзэгдэнэ.

Хабарай тарилга дээрэ трактористнуудай ажалай бүтээсэнь тон бага. Олонхи трактористнуудынь халаанайнгаа нормонуудые дүүргэнэгүй. Аяар мүнөө хүрэтэр эндэ нэгэшье тракторна бригада хүдэлмэреэ часай графигаар эмхидхээдүй байһаар.

Тус МТС-тэ харьятай зарим колхозууд хабарай тарилгые аяар мүнөө хүрэтэр унжагайруулжа байна. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, МТС болон колхозууд хоорондын договор полевой хүдэлмэринүүдэй эхилхэһээ хойшо эбдэгдэһэн байха юм. Договорой эбдэгдэһэн ябадалые хоёр талаһаа нюуһан баримтанууд эндэ али олон үзэгдэдэг. Гадна, МТС болон колхозууд хоорондын договор баталалгада дирекци, замполит болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тон харюусалгагүйгөөр хандаһан байба. Тиимэһээ, хабарай тарилгын зарим хүдэлмэриин болзор угаа ехээр унжагайруулагдаа. Жэшээлхэдэ эртын борнойлго, хабарай хахалалга, орооһото культурануудай тарилга хэхэ гэхэ мэтын—эгээн богони болзор соо дүүргэгдэхэ хүдэлмэринүүдые аяар 30—30 хоног соо ябуулха гэжэ договор соонь бэшэгдэһэн байба.

Гээгдэнги тракторна бригадануудые урагшань таталгада МТС-эй дирекци ба замполидай зүгһөө тон бага анхарал табигдана. Тэрэнэй эсэстэ зарим бригадануудынь удаан саг соо гээгдэжэ ябана. Мүн тус МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд харьяата колхозуудтахи таряанажалайнь бригадануудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ хамаардаггүй шахуу. Энэ МТС-тэ харьяатай «Большевик» колхоздо таряанажалай нэгэ бригадань тарашанхай. Тэндэ ажалай жаяг заршам тон һула. Тус колхозой аяар 30 гаран хүн бригадын хүдэлмэридэ хабаадалсангүй, үмсынгөө ажал эрхилжэ байдаг. Гэбэшье, МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд иимэ ушарые хэрэгсээнэгүй.

Энэ жэлдэ Кыренскэ МТС 3000 гаран гектар үбһэ хуряаха түсэбтэй. Теэд, энэ шухала хүдэлмэридэ тон муугаар бэлэдхэжэ байна. Аяар мүнөө хүрэтэр үбһэ хуряалгын машинанууд ба мүн комбайнуудаа заһабарилаадүй.

Мүн сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие хүсэд ябуулаагүй байха юм. Бургааһа арилгаха машинань 1—2 үдэр хүдэлһэн нэрэ зүүгээд, миин байна. Хэтэрхэдээ, МТС-эй дирекци үбһэ хуряалгые июлиин 15-һаа сентябриин 15 хүрэтэр дүүргэхэ гэжэ түсэблэһэн байгаа. Гансахан энээн дээрэһээншье харахада, тус МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд харьяата колхозуудайнгаа адуу малда тэжээлэй бата бэхи базэ байгуулхын тулада хүсэд оролдолго гаргаагүй байһаниинь элирнэ.

Зүблөөн хадаа механизаторнуудай дундахи политическо-ниитын хүдэлмэриие улам шангадхажа, МТС-эй хүдэлмэри бүри һайжаруулха хэмжээнүүдые абахыень нүхэр Домышевто зааба. Агитационно-ниитын хүдэлмэри ябуулхадаа тэрэниие ажахын зорилгонуудтай тааралдуулан табиха, суглаануудай тогтоолнууд болон хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай дүүргэлтые заатагүй хангаха ябадал туйлаха хэрэгтэй гэжэ тэрээндэ һануулагдаа. Тракторна бригадануудай ба бүхы механизаторнуудай хүдэлмэриие хинан шалгаха, тэдэнэрэй дундахи социалистическэ мүрысөөн хүтэлбэрилжэ, абаһан уялгануудаа дүүргэлгэдэнь туһалха гээшэ МТС-эй дирекци, партийна организаци болон замполидай шухала зорилго мүн. Тэрэшэлэн замполит болбол харьяата колхозуудайнгаа партийна эхин организацинуудта политическо-ниитын хүдэлмэринүүдые ябуулгадань туһалха, МТС ба колхозууд хоорондын договорой дүүргэлтые хангаха ёһотой гэжэ зүблөөн зааба. Мүн МТС-үүд хадаа харьяата колхозуудайнгаа таряанажалай бригадануудые бэхижүүлгэдэ онсо анхаралаа хандуулжа, үндэр ургасын түлөө тэдэнтэй эршэмтэйгээр тэмсэхэ ёһотой гэжэ тус зүблөөн тэмдэглээ.

Профсоюзна хүдэлмэри муугаар ябуулагдана

Яруунын аймагай гүрэнэй эмхи зургаануудай профсоюзна организацинууд гэшүүдэйнгээ дунда хабаатай ажалаа муугаар ябуулна. Аймагай профсоюзуудай нютагай комитет болон профгруппые даагшанар энэ жэлдэ хэгдэхэ хүдэлмэринүүдэйнгээ түсэбые мүнөө болотор хараалаагүй байна. Профсоюзуудай гэшүүдэй хамтын суглаанууд ба нютагай комитедэй зүблөөнүүд үнгэргэгдэнэгүй. Энэ мэтэ дээрэһээ дулдыдажа профсоюзна бүхы хэмжээ-ябуулганууд гүйсэд бэелүүлэгдэнэгүй гээшэ.

Тэндэхи гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй миил хахадынь профсоюзуудай гэшүүд юм. Теэд, профсоюзуудай гэшүүдтэ абалга хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Витимскэ, Кондинска сельскэ Соведүүдэй, Гүндын ба Эгэтын сомоной Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэд гүрэнэй эмхи зургаануудай ажалда нилээд олон жэлдэ хүдэлмэрилбэшье, профсоюзда абтаагүй байһаар.

Гадна, профсоюзна организацинуудай зарим гэшүүд һара бүри гэшүүнэйнгээ түлбэриие түлэдэггүй байна. Жэшээлбэл, аймагай прокуророй уялгые дүүргэгшэ нүхэр Красиков аяар январь һараһаа мүнөө болотор гэшүүнэйнгээ түлбэриие түлөөгүй. Иимэнүүд ушарнууд аймагай зарим хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө үзэгдэнэ.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа дары усадхаха, профсоюзна хүдэлмэреэ үндэр дээдэ хэмжээндэ табиха хэрэгтэ аймагай профсоюзуудай нютагай комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Т. Данилов анхаралаа багаар хандуулна гэбэл алдуу болохогүй байна.

Тус аймагай гүрэнэй эмхи зургаануудай профсоюзна организациин ажал хүдэлмэриие һэргээхын тулада тусхай хэмжээ абахаар саг болоо.

Ц. Цыдыпов.

...УЕХЭ РЕВОЛЮЦИОНЕР, СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ ГYРЭНИИЕ БАЙГУУЛАГША

(М. И. Калининай нугшэһэн үдэрһөө хойшо дүрбэн жэлэй ойдо)

...ой июнин 3-да советскэ ...ын агуухэ гражданин, Ле... Сталинай партиин ба со... ...рэнэй шалгарhан ажал... ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ...рогой гэшүүн, СССР-эй ...о Советэй Президиумэй Михаил Иванович Кали... ...барһан юм.

...бүхы ажал-ябуулгань ...роной хүдэлмэришэд, таряа... ...интеллигенциин союзые бо... ...тскэ Союзай арадуудай ...рисаае бүхэжүүлхэ хэрэгтэ ...эгүйгөөр зорюулагдаа.

...Иванович болбол хуу... ...ерской губерниин Верхняя ...ка тосхоной үгытэй та... ...булэ соо түрэһэн байна. ...татайдаа М. И. Калинин ...ургахал заводуудай нэгэндэ ...шэр ороод, эн проле... ...ентрэ өөрынгөө созна... ...жабайдалые эхилһэн байгаа. ...Ленинэй байгуулһан, «Худэл... ...ангиие сулөөлхын түлөө ...союз» Михаил Иванович... ...н революционно һургуули ...н. Тэрэ болбол Ленин ...хоёртой хамта больше... ...партии байгуулаа, «Правда» ...большевистскэ газетэ бии ...Агуухэ Октябрьска со... ...ческэ революциие бэлэдхэ... ...белүүлхэ ябадалда эдэби... ...хабаадалсаа.

...оной мартда Советүүдэй ...ссийска Центральна Гүйсэд... ...Комитет В. И. Лениной ду... ...ар Калинининие өөрынгөө ...мэр һунгаhан байна.

...ил Иванович хорин долоон ...оо «Бүхэсоюзна старостаар» ...рилөө, социалистическэ гү... ...Верховно органие толгой... ...Михаил Иванович олочнитэ ...оришад ба таряашадтай, ...жалшадтай холбоотой, тэдэ... ...жэ ябаһан һанал бодол... ...ы өрмэлзэлэнгүүдые һайса ...байгаа. Калинин хадаа Ле... ...Сталинай партиин агуухэ ...ан эдэбхитэй пропагандист ...айжа, тэрэнэй сэсэн мэргэн ...истскэ үгэнь Эхэ ороной, ...измын аша туһада худэл... ...колхозшнигууд ба интел... ...ие Эхэ оронойгоо нэрэ тү... ...лөө агуухэ хэрэгүүдтэ зо... ...лан эсэлүүлдэг байгаа.

...анска дайнай ба сэрэгэй ...енциин бархатэй жэлнүүд... ...р Калинин болбол то... ...томо эмхидхэлшэ байһан ...е бүхы оюун бэлигые бо... ...е гадаадын контрреволю... ...нгэдэмэл хэсэнгүүдые илаха ...уудаг байгаа. Тэрэ хадаа ...Армиин политическэ гэгээ... ...тушаа, тылэй бүхы хүсэ... ...элсүүлхэ тушаа туйлай ехэ ...ри ябуулһан байна юм.

...лан тайбан байгуулалтын ...үдэ М. И. Калинин болбол ...оие социалистическэ индуст... ...ацилһан ба хүдөө ажахые ...ктивизацилһын ленинско-ста... ...политикые бэелүүлһэн ...манай Эхэ ороние хүсэн түгэлдэр индустриальна ба колхозно түрэн болохын түлөө, советскэ наука ба техникын, культура ба искусствын һалбаран хүгжэхын түлөө хатуу зоритойгоор ба эрид шуудаар тэмсэл хэһэн байна.

М. И. Калинин хадаа хүдөө ажахые эбэжүүлхэ ба колхозно байгуулалтые бүхэжүүлхэ ябадалда ехэһэн анхарал табидаг байгаа. Коллективизациин илалтые түүхэтэ илалта гэжэ нэрлэһэн юм. Колхозно байгуулалта хадаа таряашадта нүхэр Сталинай үзүүлһэн агууехэ аша габьяа мүн гэжэ Михаил Иванович хэлээ һэн.

Нинтэ ашагтай ажал хэжэ байдаг простой хүнние М. И. Калинин алдаршуулдаг байгаа. «Манайда ямаршье ажал хүндэтэй юм, — гэжэ тэрэ заадаг һэн. — Манайда доодо зэргын ажал, дээдэ зэргын ажал гэжэ байдаггүй».

Михаил Иванович Калинин хадаа Ленин — Сталинай партиин үнэн сэхэ хүбүүн мүн. Арадай интересүүдэй түлөө тэмсэхэ зуураа, тэрэ болбол Советскэ гүрэнэй ба большевистскэ партиин дайсадта өбсэшэгүй хатуу байдаг байгаа. Арадай дайсадта хайра гамгүй хатуу байлга хадаа, — гэжэ тэрэ хэлээ һэн, — арадта үнэхөөр инаг дуратай байһанай гэршэ мүн.

Фашистска Германиие илаһан советскэ арадай агуухэ илалтань М. И. Калининай нэрэтэй таhаршагүй холбоотой. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ Михаил Иванович үүндөөр үбшэлжэ байгаашье, бүхы өөрынгөө ажабайдалай дүй дуршалые, бүхы хүсэ шадалаа немецкэ ба японско агрессорнуудые Советскэ Союзай илаха хэрэгтэ зорюулдаг байгаа. Дулаан патриодой зоригжуулагша үгэнүүдыень фронтовигууд, бүхы советскэ арад инаг дуратайгаар ба анхаралтайгаар шагнадаг һэн. Тэрэ хадаа большевистскэ партиин хүсэтэй байһанда, манай хэрэгэй үнэн зүбтэйдэ, агуухэ Сталинаар хүтэлбэрилүүлһэн героическэ советскэ арадай зайлашагүй илаха байһанда гүнзэгы этигэл найдабари нэбтэрүүлдэг байгаа.

Нүхэр Калинин хадаа агуухэ илалтын үдэр хүртэр ажаһуугаа һэн. Тиин тэрэнэй бүри үглөөдэрнь нүхэр Калинин болбол дайлан олоһон илалтаяа бүхэжүүлхэ хэрэгтэй гэжэ, арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ тушаа, Советскэ Союзай экономическа ба оборонно хүсэ шадалые шангадхаха тушаа хатуу зоригтойгоор хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй гэжэ арадта хандаһан байгаа.

Нүхэр Калининай нэрэнь манай арад соо мүнхэдөө байхал. Михаил Иванович тухай дурасхаал коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ олон миллион советскэ хүнүүдые зоригжуулна.

—КУРУМКАНАЙ— АЙМАГТА

ТАРЯА ХУРЯАЛГАДА БЭЛЭН

Аймагай түрүү комбайнер Очир Раднаев үнгэрэгшэ жэлдэ «Коммунар» комбайнаар 364 гектар таряа хуряаһан байгаа. Энэ жэлдэ 560 гектарһаа доошо бэшэ таряа хадаха уялга абаад, таряа хуряалгада орохоор комбайнаа бэлэн болгобо. Мүнөө нүхэр Раднаев СССР-эй Верховно Советэй депутат, суута комбайнер Бориной жэшээгээр өөрынгөө агрегадые эрхим колхознигуудаар бүрдүүлээ.

АГИТБРИГАДА ПОЛИ ДЭЭРЭ

Аймагай культурын байшангай дэргэдэхи драматическа коллектив (хүтэлбэрилэгшэнь Ф. Малакшинова) аймагай колхозуудай 20 гаран бригадануудаар ябажа концерт харуулба.

Бригадынхид концерт харуулхаһаа гадна, ханын газетэ, «дайшалхы хуудаhануудые» гаргаһан, мүн элдэб темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байна.

КУЛЬТУРНА МАГАЗИН

Аймагай центр—Курумканда культмаг шэнээр нээгдэбэ. Хүдэлмэрилжэ эхилһэн түрүүшынгөө үдэрһөө тус магазин хүгжэмэй инструмент, канцелярска хэрэгсэл, уранһайхан литература, спортивна хэрэгсэл, радиорепродуктор гэхэ мэтэ культурна хэрэгсэлэй эд бараа ехээр худалдана.

ОГОРОДОЙ YНДЭР УРГАСЫН ТYЛӨӨ

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой огородно бригада хартаабха һуулгаха хүдэлмэрөө аймаг соо баранһаа урид дүүргээд, овощь тарижа эхилбэ.

—Манай бригада га буриһөө 900 пүүд хартаабха хуряаха уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө тарилгынгаа хүдэлмэриие агротехническэ заабаряар ябуулжа байна,—гэжэ огородой бригадын бригадир нүхэр Цыбик Надмитов хөөрэнэ.

С. Тараскин.

Түрүү колхоздо— Улаан туг

ВКП(б)-гэй Кяхтын айкомой бюро ба аймагай Советэй гүйсэдкэм аймагай колхозуудай малшадай социалистическэ мүрысөөнэй энэ оной апрель һарын дүн гаргаба. Тиигээд, Усть-Киранай сомоной Ворошиловэй нэрэмжэтэ колхозые малай түл абалгаар аймаг соогоо түрүүлжэ ябаһа гэжэ мэдэрээд, тус колхоздо дамжуулгынгаа Улаан туг барюулха гэжэ шиидхэбэ.

В. Жигжитов.

Республикын һургуулинуудта

ТYРYYШЫН YДЭР

(Гүрэнэй экзамен дээрэһээ)

Һанал садьхалдэ хэзээшье мартагдашагүй бэлэхаланта һайхан үдэрнүүд бидэндэ нэгэнтэ бэшэ тохёолдодог. Тиимэ үдэрнүүд Бурят-Монголой гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ педагогическа институдай түүхын факультедэй IV курсын студентнэртэ эгээл мүнөө хүрэжэ ерээ. Тэдэнэр «СССР-эй арадуудай түүхэ» гэһэн предмедээр тон түрүүшынхээ гүрэнэй экзамен барихань.

Гүрэнэй экзамен! Эдэ хоёр юрын үгэнүүд соо хэды ехэ удхашанар, хэды халуун хүсэл зориг нэгэдэнхэйб! Эхэ оронойгоо, түрэл арадайнгаа, нүхэр Сталинай эсагын анхаралаар хүреэлэгдэн, эрдэм бэлигэй орьёл өөдэ эрмэлзэн ябаашадай бүхы ажалайнь дүн эгээл эндэ тобойсо гараха бшуу.

...Институдай һаруул сэбэрхэн комнатын нэалтэтэй сонхын хүшэгые һарюухан, хабарай һэбшээн һэбинэ. Ногоон сэмбээр бүрхөөгдэһэн стол дээрэ амиды сэсэгүүд табятай. Ханаарнь манай ороной түүхые харуулһан элдэб янзын картинанууд...

Үглөөнэй 9 час 30 минута. Гүрэнэй экзаменационно комиссиин түрүүлэгшэ түүхын наукануудай кандидат Вениамин Павлович Тюшев асуудалнуудтай биледнүүдые стол дээрэ тараана. Уданшьегүй, һайндэрэйхээр хубсаланхай бүлэг студентнэр комнато руу орожо, биледнүүдые нэгэ нэгээр абаба.

Ойро зуура бэлэдхэлэнэйнгээ һүүлээр студентка Нина Меньшикова кафедрын саана гаража, гурбан асуудалнуудта тодо һонор, удха дүүрэн харюунуудые үгэжэ эхилбэ.

«1941 оной намар немецүүдые Москва шадар бутасохилго» гэһэн асуудалнаар нигэжэ хэлээ:

—Ара үбэргүй зэбсэглэгдэһэн немецкэ зэрлиг дээрмэшэд 1941 ондо Москва худар шэглэн, нюдэ нюургүй дугташаа һэн. Гитлер тиихэдэ ноябриин 7-до манай столицада сарэгэй парад хэхээр түсэблэһэн байгаа. Тиэд, тэрэнь хэзээдэшье бэелүүлэгдээгүй. Харин, хожомнь тад ондоо «парадые» немецүүд харуулаа һэн. Нүхэр Сталинай сэрэгэй генеер хүтэлбэрилэгдэһэн Советскэ Армиин булад нюдаргаагүй бута сохигдоһоной эсэстэ, бөөнэндөө барюулшаһан хэдэн зуугаад мянган пленнэ немецүүд генералнуудтаяа хамта Москвагай улицаар манайхинай харуул доро «парадаар» гаража, зүүн тээшээ туугдан үгэрөө һэн.

Нина Меньшикова удаадахи асуудалнуудта мүн лэ далгэрэнгы, удха түгэс харюунуудые үгэжэ, үзэһэн материалаа гүнзэгыгөөр мэдэхэ байһанаа харуулна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаһан студент Игнат Соктоев өөрынгөө абаһан биледүүдтэ харюусаха зуураа, казах арадай алдарта уранзохёолшо Абай Кунанбаев тухай, мүн казахи ба ород арадуудай хоорондын түүхэтэ хани барисаан тухай тодо һонороор тогтон хэлээ.

—Гражданска дайнай фронтнууд дээрэ нүхэр Сталинай дайшалхы үүргэнь сэгнэшэгүй ехэ байгаа. Хаана хүшэр хүндэ байдал тохёолдонob, тэрэн руу лэ нүхэр Сталиние манай парти, В. И. Ленин эльгээдэг һэн. Нүхэр Сталинай ябаһан лэ газартнь толотомо илалта туйлагдадаг байгаа, —гэжэ студент Татаров өөрынгөө харюу соо тобшолол хэбэ.

Эсэгэ ороной наукын нэрэ хүндые суурхуулһанородой эрдэмтэ Александр Степанович Попов тухай хэлэхэ зуураа, студент Шантанов нигэжэ тэмдэглээ:

—Радио ухаалан зохёолто хадаа итальянец Маркониин бэшэ, харин манай Эхэ ороной наукын туйлалта мүн. Зүгөөр, Поповой гайхамшагта зохёолдонь хаанта засагай бүдүүлиг һохор чиновнигууд бодото сэгнэлтэ үгэжэ шадаагүй. Харин Поповой аша гүшааныпь мүнөө сагта тэрэнэй алдарта хэрэгыень үндэрөөр сэгнэнэ.

Мүн Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ стипенди абадаг студент Иван Батудаев болон Занкина, Буинов, Павленко, Арсаланов, Битуева, Баранников ба бусад онсо һайнаар харюусажа, хамтадаа 29 хүнһөө 12-нь «эрхим», 12нь «һайн» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр түрүүшын экзамен үгөө. Зүгөөр, энэ экзаменаа хэды һайнаар үгэбэшье, тэдэнэрэй амжалтадаа дашуурха, гэдэргээ сухарихагүйнь лабтай.

Бүхы экзаменүүдээ мүн лэ «эрхим», «һайн» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр үгэжэ парти ба правительствын анхарал ороолдолые харюулан, ургажа ябаа залуушуулые коммунистическэ хүмүүжүүлгэдэ бүхы эрдэм бэлигээ, шадабаряа үгэхыень тэдэнэрэй түрэлхид, арадаий, Эхэ оромнай хүлеэжэ байна.

Ч. Намжилов.

Һурагшад „5" ба „4" гэһэн сэгнэлтэнүүдые абана

Яруунын аймагай Сосново-Озерскын дунда һургуулиин ахалагша классуудта экзаменууд ургэлжэлһөөр. Эдэ классуудай һурагшад экзаменуудаа амжалтатайгаар барина.

Энэ жэлдэ 10-дахи классые 17 һурагшад дүүргэжэ юм. Һурагшад Г. Хлюстов, Н. Шахнова, М. Калашникова, О. Хомяк гэгшэд болбосоролой аттестадта үгэһэн экзаменүүдаараа «5» ба «4» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаа. 9-дахи классайхид һаяхан географияар экзаменаа үгэжэ, 10 һурагшад «5», «4» ба 2 һурагшад «3» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаһан байна.

Мүн 7-дохи «А» ба «Б» классуудай һурагшад эхэнхи хубиинь үгэһэн экзаменуудаараа эрхим сэгнэлтэнүүдые абажа, һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулна.

Ц. Дандаров.

...ХИБYYДЫЕ ХАМГААЛГАДА ЗОРЮУЛАГДАҺАН УЛАСХООРОНДЫН YДЭР

(Советскэ эхэнэрнүүдэй антифашистска Комитедэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Н. М. Парфеноватай хөөрэлдөөн).

...нэрнүүдэй Уласхоорондын ...кратическа федерациин гүсэхэ... ...июнин нэгые дэлхэйн бүхы ...дуудтахи прогрессивнэ эхэнэр... ...залуушуулай, профсоюзна, ...арай организацинууд үхи... ...е хамгаалгада зорюулагдаһан ...хоорондын үдэр болгон тэм...

...үүдые хамгаалгада зорюу... ...һан үдэртэ бэлэдхэхэ ба ун... ...тула бүхы оронууд дотор ...нальна комитедүүд байгуу... ...Дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы ...н үхибүүдтэ хамаг нацинууд ба ...уудай, элдэб янзын мэргэжэл... ...лэй хүнүүд үхибүүдэйнгээ ...жаргалтай байхые хүсэнэ, өөһэ... ...е хүбүүд ба басагадые импе... ...истическэ дайнай аюулһаа ар... ...хамгаалхые оролдоно.

...үүдые хамгаалха хэрэгтэ зо... ...һан уласхоорондын үдэртэ ...ин сэхэ хүнүүдэй эрид шан... ...нүүдынь шанэ дай үүдхэг... ...эсэргүүгэр, бүхы дэлхэй... ...эб найрамдалай түлөө, сэра... ...бэдекүүдые хоорохын түлөө ...болон ханхинаа.

...мна зэбсэг хоримжолхо яба... ...ба тус зэбсэгые түрүүлэн ха... ...зүрхэлһэн ороной пра... ...льствые сэрэгэй гэмтэн гэжэ ...хологдо уряалһан, эб найрам... ...тала баригшадай Бүхэдэл... ...конгрессэй Саг үргэлжын ко... ...Стокгольмско сессиин ...энэ үдэр оломиллион хүн ...нэ гар табиба.

...эхин хоёрдохи дайнһаа хой... ...капиталистическа ба коло... ...оронуудтахи үхибүүдэй байдал нилээд ехээр муудаа. Тэдэ оронуудай хэдэн миллион үхибүүд хайра гамгүйгөөр мүлжэгдэн, түйлай ехэ хашалан ба зоболон үзэжэ байна.

Америкэдэ үхибүүдэй ажал хоримжолһон хуули байхагүй. Һургуулиин наһанай аад, фабриканууд болон заводууд дээрэ, мүн бусадшье газарнуудта хүдэлмэрилдэг үхибүүдэй тоо тэндэ жэлһээ жэлдэ улам ургана. Американска 6 миллион үхибүүд һургуулида һуранагүй. Тэдэнэр һургуулида һураха аргагүй, харин амидархын тула ажаллаха баатай болодог байха юм.

Англиин портово городуудта хамар зоной үнтаһан хойно, хэдэн мянган үхибүүд арба-таба мүнгэ олохын түлөө — загаһа байгуулдаг суднонуудһаа ашаа буулгадаг, загаһа сэбэрлэдэг ба амһарта соо хэжэ эмхилдэг байна.

Колоннальна ба бээс даагаагүй оронуудтахи үхибүүдэй байдалынь бүри муу. Тэндэ үхибүүдые тон ехээр зарадаг байна. Африканска колониинуудтахи 6 наһатай үхибүүд сайн, тамхинай ба хлопогой плантацинуудта харанхыһаа харанхы болотор хүдэлмэрилнэ. Энэ хүдэлмэриингээ түлөө хоёр коробко зуруулай сэнтэй тулюур түлөөһөө абадаг байха юм. Индидэхи 8 наһатай үхибүүд джут үйлэдбэрилдэг фабрикануудта хүдэлмэрилнэ. Сайн плантацинуудтань 100-гаад мянган үхибүүд ажаллана.

Һургуулинуудай ба хилээмэнэй, сахарай ба тоһоной орондо бомбо ба пушка бэлэдхэлгэ хадаа шэнэ дай үүдхэгшэдэй зүгһөө үхибүүдтэ зорюулжа байһан юумэнь гээшэ. Һуралсалай энэ жэлдэ Франци дотор, һургуулинуудай үгыһөө шалтагаалан, 300 мянган үхибүүд һураагүй. Дэлхэйн хоёрдохи дайнһаа хойшо үнгэрһэн бүхы үе соо Париж городто гансахан һургуули баригдаа, харин Вьетнамда дай хэхын тула Франциин гансахан үдэр соо гаргашалһан суммань 111 һургуули барихаар хэмжээтэй байна. Алууршан Франкогой фашистска Испани дотор һургуулинуудай орондо үхибүүдэй түрмэнүүдые барина. Тон багадхагдаһан мэдээнүүдэй ёһоор, һургуулинуудай дутамагһаа ба материальна хүндэ байдалһаа шалтагаалан испанска үхибүүдэй 50 үлүүтэй процентнь һураха аргагүй байна.

Англо-американска империалистнуудай ба тэдэнэй туһамаршадай зээрхэн зонхилжо байһан оронууд дотор үхибүүдэй олоороо үхэдэг шалтагааннаа бүхэли арадууд хосорон барагдахын аюулда оронхой. Ирандахи уласхалэн хооһон ажалшад үхибүүдээ худалдаха баатай болоно. Капиталистическэ ондоошье оронуудта, тэрэ тоодо США, Австрали, ба Японидо, үхибүүдые худалдалга ехээр дэлгэрэнхэй.

Капиталай засаг доро байгаа бүхы оронуудтахи улэсхэлэн, ядуу байдал хадаа үхибүүдэй тон олоороо үхэхэ ябадал түүхэнэй. Африканска колонинуудтахи, Латинска Америкын оронуудтахи үхибүүдэй хахадынь 5 наһа хүрэнгүй үхэнэ. Мүн Египет ба Иранда үхибүүдынь тон олоор үхэдэг байха юм. Индиин 1 миллион шахуу үхибүүд улэсхэжэ, 3 миллион үлүүтэй үхибүүд элдэб үбшэнүүдһээ шалтагаалан жэл бүри үхэдэг байна.

Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэр дэлхэйн демократическа организацинууд ба бүхы прогрессивнэ олонинтэ хадаа сэрэгэй бюджедүүдые хороожо, үхибүүдэй ажабайдалай условинуудые һайжаруулхада зорюулагдаһан һомололгонуудые ехэ болгохыень империалистическэ оронуудай правительствонуудһаа эрибэ.

Советскэ Союз ба арадай демократиин оронуудтахи эхэнүүд өөһэдынгөө үхибүүдэй ерээдүйе садьхал дүүрэнээр харана.

Хамаг һайн юумэеэ үхибүүдтэ зорюулха гээшэ манай орон дотор хуулита байна. Владимир Ильич Ленинэй гар табиһан, советскэ гүрэнэй түрүүшын декредүүдэй дунда —эб найрамдал ба үхибүүдэй эдеэ хоол тухай декредүүд бии байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай бэрхэшээлтэ жэлнүүдтэшье үхибүүдэй ажабайдал ба элүүр энхые сахихын тула шухала бүхы юумэн хэгдэдэг байгаа.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалистическэ гүрэнэй—агуухэ Советскэ Союзай үхибүүд дэлхэй дээрэ эгээн зол жаргалтай үхибүүд мүн. Эдэнэй элүүр энхэ байлга ба хүмүүжэл тухайда Советскэ правительство, бүхы советскэ арад, агуухэ Сталин анхарал ороолдолго табидаг. Һуралсаха хамаг бүхы арга боломжонууд үхибүүдтэ хангагданхай. Мүнөө советскэ һургуулинуудта 34 миллион залуушуул һурана. Һургуулиһаа гадуур үхибүүдэй олон тоото эмхи зургаануүд байгуулагдаад, манай үхибүүдэй оюун бэлиг ба шадабари маргажэлээ хүгжөөлгэдэнь туһална. Эхэнүүд ба үхибүүд тушаа Советскэ правительствын зүгһөө айхабтар ехэ анхарал табигдадаг байна. 1944 онһоо 1950 оной январиин 1 хүрэтэр—түрэхэ эхэнэрнүүдтэ, олон үхибүүдтэй ба ганса бэе эхэнүүдтэ гүрэнэй зүгһөө 16,5 миллиард түхэрэгэй тэдхэмжэ үгөө.

Үхибүүдтэ зол жаргалтай ба баяртай хүхюун ажабайдалай бүхы условинуудые хангаһан Советскэ Союзай замаар арадай демократиин оронууд ябажа байна. Эхэ ба үхибүүдэй интересүүдые гүрэнэй зүгһөө хамгаалдаг тус оронууд дотор үхибүүдэй олон янзын эмхи зургаанууд тогтоогдонхой, үхибүүдэй ажалые мүлжэхэ ябадал хоригдонхой. Тэндэхи үхибүүд эрдэм һураха хүсэд арга боломжотой болоо. Эдэ оронуудай арадай правительствонууд арадай гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалгын хэрэгтэ тон ехэ мүнгэ һомолно. Жэшээлхэдэ, Албаниин эхин һургуулинуудай тоонь 3 дахин олон болгогдоо. Гансахан 1949 он соо Румынида 500 шэнэ һургуули баригдаа.

Хитадай арадай республикын үхибүүд зол жаргалта ажабайдал эдлэжэ байна. Гоминдановска ёһо гуримай байха жэлнүүдтэ эдеэ хоол бэдэрэн хэдэн зуун мянган үхибүүд ба улэсхэлэн үхибүүд зайжа ябадаг, худалдагдадаг байһан аад, харин шэнэ Хитад дотор эдир граждaнинуудта зорюулан яслинууд, хүүгэдэй садууд, гүрэнэй һургуулинууд нээгдээ.

Үхибүүдые хамгаалгада зорюулагдаһан уласхоорондын үдэр хадаа Центральна ба Зүүн-урда Ев роподохи, Азидахи арадай демократиин оронууд дотор, капитализмын дарлалтаһаа сүлөөрһэн ба Советскэ Союзай жэшээгээр социализм байгуулжа байһан арадуудай залуу үетэнэй баяран һайндэр болоо.

Чехословакида июнин 1-һээ хойшо «Үхибүүдэй баярай недели» эхилхэнь. Польско арад үхибүүдые хамгаалгада зорюулагдаһан уласхоорондын үдэрые үргэнөөр тэмдэглэнэ.

Июнин 1 хадаа сүлөөтэ хитад арадай үхибүүдтэ баярай һайндэр болон тэмдэглэгдэбэ. Хитадай арадай республикын правительство болбол шэнэ паркнууд, садууд ба үхибүүдэй ондоошье эмхи зургаануудые нээлгэжэ июнин 1-нэй үдэртэ зорюулхаар харалаа. Энэ үдэр тэндэ хаа хаанагүй үхибүүдэй номой базарнууд эмхидхэгдэнэ.

Бүхы оронуудтахи эхэнэрнүүддемократнууд болбол шэнэ дай үүдхэгшэдтэ эсэргүүсэлгээ уласхоорондын энэ үдэртэй дашарамдуулан бүри эрид шангаар мэдүүлхэ, атомна зэбсэг заатагүй хорихын түлөө, үхибүүдэй ажабайдал ба элүүр энхые хамгаалхын түлөө, үхибүүдэй зол жаргал ба ерээдүйн арюун тунгалаг байдалай түлөө тэмсэлээ улам шангадхаха гэжэ советскэ эхэнэрнүүд этигэнэ.

Үхибүүдые хамгаалха гээшэ амгалан тайбан байдал хамгаалха гэһэн удхатай.

(ТАСС).

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Багшанарай национальна кадрнуудые бэлэдхэлгэ тушаа

Түнхэнэй аймагай зарим һургуулинуудта һуралсалай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һүүлэй жэлнүүдтэ бирагүйгөөр ябуулагдана. Энэнэй гол шалтагааниинь олонхи багшанарай муу бэлэдхэлтэй байһан дээрэһээ болоно.

Аймагай бурят эхин һургуулинуудта 48 багшанар хүдэлмэрилдэг. Эдэнэй аяар 40-ниинь методическа, научна ба политическэ гүйсэд бэлэдхэлгүй, педагогическа училищиие дүүргээгүй хүнүүд байха юм. Тэдэнэй олонхинь мүнөө педучилищида заочноор һурана. Гэбэшье, зариманиинь һураһан нэрэ зүүгээд лэ юушье хэнэгүй. Жэшээлхэдэ, багшанар С. Таряшинова, Ц. Петухова ба бусад 15—17 жэлдэ заочноор һуража байбашье, аяар мүнөө болотор педучилищияа дүүргээдүй байһаар.

Бурят эхин һургуулинуудта зааха бэлэдхэлтэй багшанарые эльгээгыт гэжэ республикын гэгээрэлэй Министерстводэ жэл бүри хандадагбди. Тиихэдэмнай Министерство «хаанаһаа багшанарые олохо гээшэбибди» гэһэн харюу эльгээдэг юм. Бурят эхин һургуулинуудай багшанар үнэхөөрөө тон үсөөнөөр бэлэдхэгдэнэ. Республикымнай 2 педучилищида жэл бүридэ хамта 200 гаран хүн абтадагшье һаа, бурят таһагуудтань миил 30-аад һурагшад байдаг. Теэд, жэл бүри эдэнэй оройдоол 10—12-нь училищияа дүүргэнэ.

Энэ шухала асуудалые Түнхэнэй аймОНО багшанартаяа хамта зүбшэн хэлсээд, 1949 оной хабарһаа хойшо 7-дохи классай һурагшадые педучилищида эльгээхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулжа эхилэнхэй. Тиин, 1949 оной зун Улан-Үдын педучилищида 25 хүбүүд, басагад эльгээгдэһэн юм. Мүн аймагай багшанар өөһэдын тусхай фонд байгуулжа, тэндэһээ 12 мянган түхэриг мүнгэ тус һурагшадта тэдхэмжэ болгон үгэхөөр тогтооһон байгаа.

Һургуулинуудай директорнүүдэй ба даагшанарай зүблөөн һаяхан аймОНО-дэ боложо, тус асуудалые дахин хэлсэһэн байна. Тиигээд, 7-дохи классые дүүргэһэн 30 һурагшадые Улан-Үдын педучилищида эльгээхэ гэжэ тогтоогоо.

БМАССР-эй гэгээрэлэй Министерство хадаа педучилищинуудай зүгһөө багшанарай национальна кадрнуудые хэр зэргээр бэлэдхэжэ байһыень һалаар шалгадаг гү, али оройдоошье шалгадаггүй байна. Тиимэһээ, бурят эхин һургуулинуудта зааха багшанар тон үсөөнөөр бэлэдхэгдэнэ. Тус Министерствын хүтэлбэрилэгшэд гүрэнэй энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа хандуулжа, багшанарай национальна кадрнуудые бэлэдхэхэ хүдэлмэри эрид һайжаруулха бэзэ гэжэ найдагдана.

Ф. Халтагаров,
Түнхэнэй аймОНО-е даагша.

Журамгүйгөөр хүдэлмэрилнэ

Кяхта городто Бурмонторгын № 72 магазин бии юм. Тэрэнэй продавецээр нүхэр Захарова гэгшэ ажалладаг.

Продавец Захарова худалдан абагшадта таагүй шэрүүнээр хандахаһаа гадна, советскэ худалдаа наймаанай журамые эбдэнэ.

Худалдаанда гаража байһан эд товарнуудые өөрынгөө танил ба түрэлнүүдтэ ээлжээгүйгөөр табина.

Худалдан абагшадай тэрээндэ эрилтэ хэхэдэнь, «танай хэрэг бэшэ, би таанадһаа һурахагүйб» — гэжэ харюусадаг.

Тус магазинайнгаа хүдэлмэри хаража үзэхыень Бурмонторгын хүтэлбэрилэгшэдһөө эригдэнэ.

А. Мангадханов.

Шухала асуудалые хэрэгсээнэгүй

Колхозуудай ба колхознигуудай ажабайдалда талха татадаг тээрмэ тон шухала удхашанартай байдагынь хэндэшье мэдээжэ.

Кяхтын аймагай Усть-Киранска сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени энэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана. Тус колхоз шэнэ тээрмэ бариһан аад, тэрэнээ ашаглалтада хүсэд оруулангүйгөөр гэрыень дахин задалжа, өндоо юумэндэ хэрэглэбэ.

Мүнөө энэ колхозой гэшүүд талхаяа татахын түлөө аяар 30 километрын газарта ошохо баатай болоо.

Д. Хандажапов,
Г. Бальчинов.

„Б.-М. Үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

„Коммунистнуудай шүүмжэлэл мартахагүй"

Иимэ статья манай «Б.—М. Үнэн» газетын энэ оной май 12-ой номерто толилогдоһон юм. Энэ статья соо тоосоото-һунгуулиин суглаануудай дээрэ коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлэлые Хэжэнгын аймагай нилээд олон партийна эхин организацинуудта мартагдажа байһан тухай хэлэгдэһэн байгаа.

ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айкомой секретарь нүхэр В. Сахьяновай мэдээсэһэнэй ёһоор, тус статьягаар доро дурсагдаһан хэмжээнүүд абтаа.

Аймагай бүхы партийна эхин организацинуудта партийна хамтын суглаанууд үнгэргэгдэжэ, тоосоото-һунгуулиин партийна суглаанууд дээрэ коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлэлэй ба тэдэнэй оруулһан дурадхалнуудай дүүргэлтэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Тиихэтэй хамта, аймсоведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагай партийна эхин организациин партийна суглаан дээрэ коммунистнуудай партһуралсал тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, партиин гэшүүндэ кандидат нүхэр Гунгаевта, өөрынгөө идейно-политическэ хэмжээ дээшэлүүлхые хүсэдэггүй байһанай түлөө уридшалан дурадхагдаа.

Мүн аймпотребсоюзай чайнойн хүдэлмэрилэгшэдтэй үйлэдбэриин зүблөөн хэгдэжэ, арад зониие культурнаар хангаха, эдеэ хоол шанар һайнтайгаар бэлэдхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Гадна аймпотребсоюзай, «Ленинэй Зам» ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай партийна эхин организацинуудай партийна суглаанууд дээрэ тус статья соо тэмдэглэгдэһэн дутуунуудые зайлуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, тоосоото-һунгуулиин партийна суглаанууд дээрэ коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлэл ба тэдэнэй оруулһан дурадхалнуудые бэелүүлхэ практическа хэмжээ ябуулгануудые хараалһан байна.

Административна зэмэ тохогдобо

«Голодоһо гаргагшадые далдалба» гэһэн гаршагтай статья «Б.-М Үнэндэ» толилогдоо һэн.

Бичурын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Маниновай мэдээсэһэнэй ёһоор, доро дурсагдаһан хэмжээнүүд абтаба.

МТС-эй директор нүхэр Нетесов, хүдөө ажахын таһагай агроном нүхэр Любимова ба Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Афанасьев гэгшэд газараа гүйхэнөөр хахалжа, тарилга хэһэнэй түлөө шангаар уридшалан дурадхагдаба. Мүн № 14 тракторна бригадын бригадир нүхэр Ткачевто ба трактористнууд Ткачева, Родионов, Григорьев гэгшэдтэ МТС-эй директорэй приказаар административна зэмэ тохогдобо.

МТС-эй хүдэлмэриин шанар һайжараа

Харьяата колхозуудтаа хабарай тарилгын хүдэлмэриие Гашейн МТС-эй унжагайруулжа байһан тухай статья манай газетэдэ толилогдоһон байна.

Зохихо хэмжээнүүд абтажа, тус МТС тарилгын хүдэлмэриие һайнаар ябуулдаг болоһон ба хүдэлмэриинь шанарай һайжарһан тухай Мухаршэбэрэй аймсоведэй гүйсэдкомһоо мэдээсэбэ.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй бюрогой сесси Лондондо нээгдэбэ

ЛОНДОН, майн 31. (ТАСС). Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй бюрогой сесси мүнөөдэр Лондондо нээгдэбэ.

Румыниин национальна ехэ суглаанда

БУХАРЕСТ, июниин 1. (ТАСС). Румынска арадай республикын национальна ехэ суглаанай сесси дээрэ, ажал тухай хуулинуудай кодексын проект тухай ажалай бүгэдэниитын Конфедерациин түрүүлэгшэ Г. Апостолой элидхэл тушаа хүнүүд үгэ хэлэбэ.

Сесси хадаа ажал тухай хуулинуудай кодексые нэгэн һаналаар баталаа. Тэрэнэй һүүлээр национальна ехэ суглаан хадаа сессинүүдэй хоорондо абтаһан декретүүдые баталба.

Хитадай арадай республикын ажахынь амжалтатайгаар хүгжэнэ

ПЕКИН, (ТАСС). Хитадай арадай республикын ажахынь түргэнөөр ургажа байна. Жэшээлхэдэ, Мукденэй металлургическа заводтохи зэд ба цинкын үйлэдбэри үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һарынхиһаа 3 дахин нэмээ. Энэ хугасаа дотор продукциинь үнэ 50 процентээр химдаруулагдаа. Мукдендэхи металлургическа завод 1950 оной түрүүшын хахадай түсэбые болзорһоонь урид, апрелиин 1-дэ дүүргэһэн байха юм.

Гиринэй промышленность мүн лэ эршэмтэйгээр хүгжөөгдэжэ байна. Гүрэнэй 500 гаран хүдэлмэришэдтэй предприятинуудай тоо 3 дахин олошороо.

Ханькоу городой предприятинуудта промышленна продукци гаргалгань ехээр ургаба. Машина бүтээлгын, цементнэ заводуудай ба бусад предприятинуудай үйлэдбэрилһэн продукцинь март һарада нилээд дээшэлээ. Тэндэхи цементнэ завод гоминдановецуудай байха үедэ һара соо арай гэжэ 330 тонно цемент гаргадаг байһан аад, харин мүнөө һарадаа 4 мянга гаран тонно цемент үлүү ехээр гаргадаг болонхой.

Японско студентнүүдэй антиамериканска хүдэлөөн

ШАНХАЙ. (ТАСС). «Акахата» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, студенческэ органуудай бүхэяпонско федерациин национальна 4-дэхи конференци һаяхан дүүрээ. Империализмые унагаахын ба дарлалта богоолшолгоһоо Японииие хахасуулхын түлөө, эбэй түгэс договор баталхын ба Япониһоо эзэмдэлгын сэрэгүүдые түргэнөөр гаргахын түлөө тэмсэл шангадхаха тухай деклараци тус конференци дээрэ абтаба.

Конференци хадаа Саг үргэлжын комитедэй Стокгольмско уряада 1 миллион хүнүүдэй гар табилга эмхидхэхэ ба дайнда эсэргүү студенческэ лиги байгуулха гэжэ хараалба. Токиодо студентнүүдэй бүгэдэниитын забастовко, мүн июниин 3-да бүхы орон доторхи студентнүүдэй бүгэдэниитын забастовко эмхидхэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаа.

Малайядахи байдал тухай

ПЕКИН, (ТАСС). Куала Лумпур (Малайя) городһоо өөрынгөө корреспондентын бэшэһэн статьяе «Гуанминьживао» газетэ толилбо. Автор иигэжэ бэшэнэ:

«Малайяын арадта эсэргүү, агрессивнэ, зүб бэшэ дайниие английска правительствын эхилһэнһээ хойшо 2 жэл болохоёо байна. Һүүлэй 2 жэлдэ английска империалистнууд 130 мянган хүнһөө бүридэһэн арми ба полициие элсүүлээ. Гэбэшье, тэдэнэр малайска арадай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые даража шадаагүй. Малайяда национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүсэнүүд үзэгдөөгүйгөөр ургаа. Тэмсэлэй эхин үедэ малайска арадай-сүлөөлэлгын армида бээ даанхай 9 соединенинүүд байгаа һаа, мүнөө 10 соединенинүүд хүрэтэрөө ургаба. Англичанинууд хэзээшье хэгдэжэ магадгүй добтолгоһоо айжа, һанаа амар унтажа шадахаяа болёо».

Атомна аюулда эсэргүүсэлгын суглаан Римдэ болобо

РИМ, майн 31. (ТАСС). Олониитын ба культурын элитэ түлөөлэгшэдэй группа хадаа атомна зэбсэг хорихо тухай, атомна зэбсэг түрүүлэн хэрэглэһэн правительствые хүн түрэлтэндэ эсэргүү сэрэгэй гэмтэн гэжэ зэмэлхэ тухай эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй уряада нэгэдэбэ.

Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ байһан Витторио Эммануэле Орландо гэгшын түрүүлэлгэ доро Римдэ майн 27-до болоһон суглаанда хабаадахын тула политическэ бүхы партинуудай түлөөлэгшэд, парламентын гэшүүд, эрдэмтэд, искусствын, литературын, хэблэлэй ажал-ябуулагшад эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй Игальянска комитедэй үүсхэлээр уригдаба.

Сенаторнууд Лабриола, Террачини ба депутат генерал Ацци гэгшэд үгэ хэлэжэ, бүдүүлиг «атомна хюдалгын» аюулда эсэргүү буруушаал хадаа эб найрамдалай түлөө арадуудай тэмсэлдэ угаа ехэ удхашанартай байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Түрүүлэгшэ байһан Орландо «атомна аюулда эсэргүү римскэ суглаанай» хүндэтэ комитедтэ доро дурсагдаһан нэрэнүүдые оруулхаар дурадхажа, тэрэ дурадхалынь бүхы сугларагшадаар һайшаагдаба. Де Никола—республикын урдын президент, сенатор; Бономи—сенадай түрүүлэгшэ. Гронки—депутадуудай палатын түрүүлэгшэ; Орландо, Нитти—министрнүүдэй соведэй урдын түрүүлэгшэнэр; Моле—сенадай орлогшо-түрүүлэгшэ; Делла Торретта, Бергамини, Параторе, Порцио, Террачини, Серени—сенаторнууд; Тарджетти —депутадуудай палатын орлогшо-түрүүлэгшэ; Амброзини — депутат, гадаадын политикын асуудалнууд тушаа депутадуудай палатын комиссиин түрүүлэгшэ (христианска демократ), Каппи — христианско-демократическа партиин парламентска группын түрүүлэгшэ гэгшэд ороо.

Суглаанай түгэсхэлдэ Орландо хадаа Италиин гражданинуудта хандаһан хандалга соносхобо, тэрээн соогоо бүхы түрэлэй атомна зэбсэгые хорихо ба мүнөө байгаа энэ зэбсэгые усадхаха тухай бүхы нацануудай соносхохыень эринэ. Гэхэтэй хамта энэ хорилтые бүгэдөөрөө сахихын тула агууехэ гүрэнүүдэй хоорондо хэлсээ хэжэ, шалгалта тогтоохо шухала болоно. Ямар -нэгэн нүгөө арадта эсэргүү атомна зэбсэг хэрэглэжэ, энэ хорилтые түрүүшээр эбдэһэн ба хүн түрэлтэндэ эсэргүү хэһэн гэмтэ хэрэгүүдэй түлөө харюусалгые бээдэ даажа абаһан правительствые нэгэн һаналтайгаар буруушаан зэмэлхэ болоно».

Энэ хандалгын текстые нэгэн һаналаар һайшаажа, Италиин политическэ, парламентска ба ниитын элитэ олон ажал-ябуулагшад тэрээндэ гар табиба.

ООН-эй Генеральна секретарь Трюгве Лидэ Чжоу Энь-лай телеграмма эльгээбэ

ПЕКИН, (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министр Чжоу Энь-лай хадаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин ба харгалзааха Соведэй гэшүүд—оронуудай делегацинуудта дамжуулан үгэхын тула ООН-эй Генеральна секретарь Трюгве Лидэ майн 30-да иимэ удхатай телеграмма эльгээбэ:

Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительство хадаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин заседанинууд болон хүдэлмэридэ, тэрэ тоодо Аюулгүйн Соведэй заседанинууд болон хүдэлмэридэ хабаадахынь тула, Хитадай арадай республикын делегациин хүтэлбэрилэгшөөр Чжан Вэнь-тяниие томилоо гэжэ 1950 оной январиин 19-дэ би Танда мэдээсэһэн байгааб. 1950 оной февралиин 2-то Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо г-н Ли Кэ-кун хадаа Хитадай Арадай республикын арадай Центральна правительство Цзи Чжаотиниие Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин экономическа ба социальна Соведтэ Хитадай арадай республикын түлөөлэгшөөр томилоо гэжэ Танда мэдээсэһэн байгаа. Гэбэшье, хитадай гоминдановска хархис бүлэгэй үлэгдэлнүүдэй хуулита буса делегадууд бүхэдэлхэйн почтово союзһаа бэшэндэ, ООН-эй Аюулгүйн Соведтэ, экономическа ба социальна Соведтэ, мүн бусад органууд ба организацинуудтань байжа үргэлжэлһөөр ба тэндэһээ дары зайсуулагдаагүй байна. Энээниие би буруу гэжэ тоолоноб. Июниин 1-дэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин харгалзаха Соведэй зарлагдахаар байһантай дашарамдуулан Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительство Мын Юнь-чениие ООН-эй харгалзаха Соведтэ Хитадай арадай республикын түлөөлэгшөөр томилоо гэжэ Танда мэдээсэхые хүсэнэб. Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствоор томилогдоһон хуулита гансахан делегаци Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин хүдэлмэридэ хэзээ хабаадажа шадаха юм бэ, ООН-эй Аюулгүйн Соведтэ, экономическа ба социальна Соведтэ, харгалзаха Соведтэ ба ООН-эй бусад органууд болон организацинуудта тэрэнэй түлөөлэгшэдынь эдэ органууд болон организацинуудай заседанинууд ба хүдэлмэридэ хэзээ хабаадажа шадаха юм бэ гэһэн асуудалда түргэнөөр харюу үгэхые ба энээн тухайда зохихо талануудта мэдээсэхыетнай Таниие гуйнаб.

Уһанай үерһөө канадска ажалшад зобоно

ОТТАВА. (ТАСС). Прогрессивнэ хүдэлмэришэнэй партиин гүйсэдхэхэ комитедэй мэдүүлгые «Канадиен Трибюн» газетэ толилбо. Манитова провинцида үер болоһон ушарһаа, гансахан Виннипеге городто 10,5 мянган гэрнүүд үертэ абтаа. 1,5 мянган фермэнүүд, олон арбаад городууд ба деревнинүүд уһан доро байна. Манитовска таряашадай бүхы наһаараа хэһэн ажалай дүнгүүд үгы хэгдээ. Олон зуугаад миллион доллароой хохидол гараба.

Хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ парти хадаа уһанай үерые национальна ехэ хохидол гэжэ соносхохо ба һандаргагдаһан барилгые һэргээн бодхоохо харюусалгые бээдээ даажа абаха, хохидол үзэгшэдтэ туһаламжа үзүүлхэ гэжэ правительствоһоо эрихэ тухай бүхы канадецуудые уряална.

Канадын правительство хадаа атомна болон бактериологическа дайнай бэлэдхэл хэхэ бэшэ, харин канадска арадай амгалан байдалые хангаха уялгатай гэжэ мэдүүлгэ соонь тэмдэглэгдэнэ.

Эжени Коттониие французска правительствын зүгһөө мүрдэлгэ

ПАРИЖ, (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, французска правительство хадаа французска эхэнэрнүүдэй Союзай ба эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын демократическа Федерациин түрүүлэгшэ Эжени Коттониие «арми ба наца задагайруулба» гэжэ гэмнээд, харюусалгада хабаадуулхаяа байна. Тиихэдээ, «Вьетнамда эсэргүү дайнай солдат болохыень эхэнүүд өөһэдынгөө хүбүүдтэ хэзээшье зүбшөөхэгүй» гэһэн бэшэгтэй плакадуудые французска эхэнэрнүүдэй Союз гаргаа гэжэ гэмнэһэн байна.

Вьетнамай демократическа республикын армиин амжалтанууд

ШАНХАЙ. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Као-Банг городһоо 40 километрын хараанда байдаг стратегическэ шухала Донг-Хэ город майн 26-да Вьетнамай демократическа республикын армиин частьнуудаар эзэлэгдээ.

Французуудай талаһаа 370 хүн алагдаһан ба шархатаһан, 185 хүн плендэ абтаһан байна. Французууд олон тоото пулемедууд, миномёдууд, винтовконууд, 75 миллиметрын 2 ехэ буу, 5 грузовигууд ба рис хадагалһан складуудаа гээбэ.

Донг-Хэ город хадаа хитад-вьетнамска хилэ дээрэ французуудай бэхилһэн пунктнуудай нэгэниинь байгаа.

Культурна то[…] ехээр абана

Колхозно тосхонуудта ку[…]на эд бараа худалдалга ү[…] ургана. Мухаршэбэрэй […] Сутайн сомоной колхо[…] трактористнар ба хүдөөгэй […]лигентнэр өөһэдынгөө хар[…] радиоприёмнигуудые, мото[…]дые, велосипедүүдые олоор […]

Калининай нэрэмжэтэ ко[…] гэшүүд Ивановой ба Ры[…] гэрнүүдтэ Москва, Улан-У[…] кутскһаа дамжуулһан һүү[…]нуудые шагнахаяа хүр[…] олоороо сугларадаг юм. Т[…] «Родина» гэжэ шэнэ радио[…]гуудые абанхай. Мүн иимэ […] приёмник уншалгын байша[…] табигдаба. Тэндэ колхозой […] шуул сугларжа радио ш[…] байна.

Тэрэшэлэн «Путь Ленин[…] хозой гэшүүд Ф. Сучков, Ф. […]нов гэгшэд радиоприём[…] болонхой. Гадна, Сутайн […]зуудта мотоциклнууд ехээр […]рээ. Бомой хотондо Лыгд[…] түрүүлжэ мотоциклтай бол[…]лэй. Тэрэнэй жэшээе ко[…] Артем Цырендоржиев, ко[…] бухгалтер Палан Нимаев, т[…]ристнар Бальжин Тагаров, […] Бурлаков гэгшэд дагаба. Т[…]лэн Сутайн багша Д. […] «Путь Ленина» колхозой […]лэгшэ Ф. Сучков гэгшэд мот[…]нуудтай болоо.

Гансахан энэ жэл соо […] колхознигууд 30 гаран вел[…]дүүдые абаба. Колхозой […] Сокто Доржиев хүүгэдтээ […]пед абаа. Энэ нүхэрые д[…] Молотовой нэрэмжэтэ колхо[…]шууд Н. Ширипов, С. На[…] ба бусад тиимэ велосипе[…] абаһан байна.

Мүн Калиновка тосхоной […]шад илангаяа велосипедүүдые абаа.

Колхозой баян ба шанга[…]тай болохо тудам культурна […]сэлнүүд хүдөөгэй зоной […]далда улам үргэнөөр дэлгэ[…]

И. Тугу[…]

„Минии тосхон[…] түүхэ" гэжэ зох[…]

Кяхтын аймагай «Погран[…] колхоздо нютаг ороноо шэн[…]шэ нүхэр Клочихин ажа[…] Тэрэ болбол 40 гаран жэл с[…]рэл нютагаа шэнжэлхэ хүд[…] эрхилжэ байна. Нүхэр Кл[…] «Минии тосхоной түүхэ» гэ[…] һонин зохёол бэшээ. Тэрээн[…] Наушки тосхоной үнгэрһэн […] ба мүнөөнэй байдал харуула[…]

Советскэ засагай жэлнүүд[…] тус тосхондо һургуули, м[…] киностационар, радиоузел […]тричество бии болоо. Нүхэр […]чихин метеоролог юм. Хизаар[…]ноо шэнжэлэлгын Кяхтын м[…] тэрэнэй 20 жэл соо хэһэн […]рологическа хүдэлмэри х[…]лагдажа байдаг.

Т. Петр[…]

Тобшо һонинуу[…]

▲ **Харгы заһабарилга.** Энэ […] Улан-Үдын Железнодор[…] райондо 10 километр утатай […] сейнэ харгы баригдаха юм. […] Водопроводно улицада шулу[…]билга дүүргэгдээд, Селен[…] улицын харгы шэнэдхэгдэжэ […]лаа. Мүн Улан-Үдын во[…]талмай асфальтаар хуша[…] байна.

▲ **Сабшалангай газар сэбэр[…]** бэ. Һаяхан Хэжэнгын дунда […]гуулиин һурагшад Сталинай […]жэтэ ба «Ленинэй Зам» колх[…]дай хамта 30 гаран гектар с[…]лангые, модо шулуунһаа сэбэр[…] байна.

▲ **Улаан булан нээгдэбэ.** К[…] аймагай Усть-Кираанай со[…] Сталинай нэрэмжэтэ колхозой […]лени МТФ-гэйнгээ дэргэдэ ула[…]лан нээбэ. Улаан буланайнь […]лиотекэдэ хүдөө ажахын лит[…]рэ, газетэ, журналнууд элбэ[…]

▲ **Сабшалангаа һайжару[…]** Иволгын аймагай Гильбери[…]моной Ленинэй нэрэмжэтэ к[…] сабшалангаа һайжаруулха хэ[…] һайнаар эрхилнэ. Мүнөө тэнд[…] гектар сабшалан сэбэрлэг[…] 600 гаран гектар уһалагдаһан […]на.

Харюусалгатай редак[…]
Д. Д. ЛУБСАНО[…]

МҮНӨӨДЭР УЛАН-ҮДЭ[…]

Гүрэнэй Бурят-Монголой […]нэй орденто оперо ба ба[…] театрта — «Үзэсхэлэн һайхан […] нютаг».

«Прогресс» кинотеатрта —[…]луу гварди» (үдэр), «Фига[…] түрэ» (үдэшэ).

«Эрдэм» кинотеатрта—«З[…] аргамжахан» (үдэр). «Хабар[…]шэ).

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23 писем трудящихся и информации — 6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02311. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000